

Egy határozat használt peit sor, vagy annak helye egyszeri írtatásnál 16 krajczár; többeset írtatásnál 10 krajczár. Bélyegét külön minden írtatás után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Eladó-hívtalunk számára hirdetőnyelket elfogad Bécsben: Harsztein és Vogler Wallfischgasse Nr. 10, Mosse Nr. Sebestianstr. Nr. 2, Oappel A. Wallfisch Nr. 22.

Pserhofer J.

gyógyszerész Bécsben.

Singerstrasse 15. „zum goldenen Reichsapfel“.

ajánlja a t. olvasóknak az alant jegyzett és sok évi tapasztalat után jeleseknek bizonyult gyógyszer-... (text continues with details of products and their benefits)

Akutikon (Fülész) 1 üvegcse 1 ft 0. a. A. A. tartja, oltalmazza meg... (text continues with details of Akutikon product)

Havasí fű-szesz W. Ottm. Bernhardtól. Münchenben, a müncheni... (text continues with details of Havasí fű-szesz product)

Amerikai köszvény-kenőcs, és biztosan ható, kétszertelenül legjobb... (text continues with details of American ointment)

Anatherin száj-viz, pap. kr. szab. valdó... (text continues with details of Anatherin mouthwash)

Szem-essentia dr. Romershausenól. A látóerő... (text continues with details of eye essence)

Benczés tapasz. Hantbertől, kitűnő... (text continues with details of Benczés plaster)

Vértisztító labdacso Pserhofer J. től... (text continues with details of blood-purifying pills)

Chichou aromatisée, megszilított... (text continues with details of Chichou perfume)

Chinai toilette-szappan, a legújabb... (text continues with details of Chinese soap)

Fiakepor, általában ismert jeles... (text continues with details of Fiakepor powder)

Fagy-balsam Pserhofer J. től... (text continues with details of cold balm)

Hus-kivonat dr. Liebig utasítása... (text continues with details of meat extract)

Golyva-balsam megbízható... (text continues with details of Golyva balm)

A legjobb elősorolt speciálitások kaphatók... (text continues with details of special products)

WERTHEIMER MÁRKUS (3020) Eladás nagyban és kicsinyben... (text continues with details of Wertheimer shoes)

WERTHEIMER MÁRKUS lábbeli gyára Budapest. (text continues with details of Wertheimer shoe factory)

czipőgyári raktárában kaphatók nagyban és kicsinyben: Nők számára. Téli czipők... (text continues with details of women's shoes)

Meleg emodé-czipők finom... (text continues with details of warm shoes)

Magas leható emodé-czipők... (text continues with details of high-top shoes)

Kollarits József és Fiai

legelső kész fehérenemű, vászon, asztalnemű és szövött áru gyári raktárunkban az „YPSILANTI”-hoz

Budapesten, váczi-utca 4-ik szám alatti áruházban, kaphatók mindenemű kész férfi-, női és gyermekfehérenemű, vásznak és asztalneműk

a legnagyobb választékban és kitűnő minőségben a legújatnyos árakon

Férfi-íngék, rumburgi, hollandi vagy irlandi... (text continues with details of men's shirts)

Férfi-szines íngék, 1.50, 2.25, 3.00, 3.75... (text continues with details of men's shirts)

Férfi-szines angol oxford-íngék, darabja 2.50... (text continues with details of men's shirts)

Férfi-félszines íngék, pamutból, fehér vagy... (text continues with details of men's shirts)

Férfi-félszines angol oxford-íngék, darabja 2.50... (text continues with details of men's shirts)

Férfi-szines íngék, 1.50, 2.25, 3.00, 3.75... (text continues with details of men's shirts)

Férfi-szines angol oxford-íngék, darabja 2.50... (text continues with details of men's shirts)

Férfi-szines íngék, 1.50, 2.25, 3.00, 3.75... (text continues with details of men's shirts)

Férfi-szines angol oxford-íngék, darabja 2.50... (text continues with details of men's shirts)

Férfi-szines íngék, 1.50, 2.25, 3.00, 3.75... (text continues with details of men's shirts)

Férfi-szines angol oxford-íngék, darabja 2.50... (text continues with details of men's shirts)

Férfi-szines íngék, 1.50, 2.25, 3.00, 3.75... (text continues with details of men's shirts)

Férfi-szines angol oxford-íngék, darabja 2.50... (text continues with details of men's shirts)

Férfi-szines íngék, 1.50, 2.25, 3.00, 3.75... (text continues with details of men's shirts)

Férfi-szines angol oxford-íngék, darabja 2.50... (text continues with details of men's shirts)

Férfi-szines íngék, 1.50, 2.25, 3.00, 3.75... (text continues with details of men's shirts)

Férfi-szines angol oxford-íngék, darabja 2.50... (text continues with details of men's shirts)

Férfi-szines íngék, 1.50, 2.25, 3.00, 3.75... (text continues with details of men's shirts)

Férfi-szines angol oxford-íngék, darabja 2.50... (text continues with details of men's shirts)

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: egész évre - 12 ft, fél évre - 6 ft, Csupán a Vasárnapi Ujság: egész évre - 8 ft, fél évre - 4 ft, Csupán a Politikai Ujdonságok: egész évre - 6 ft, fél évre - 3 ft

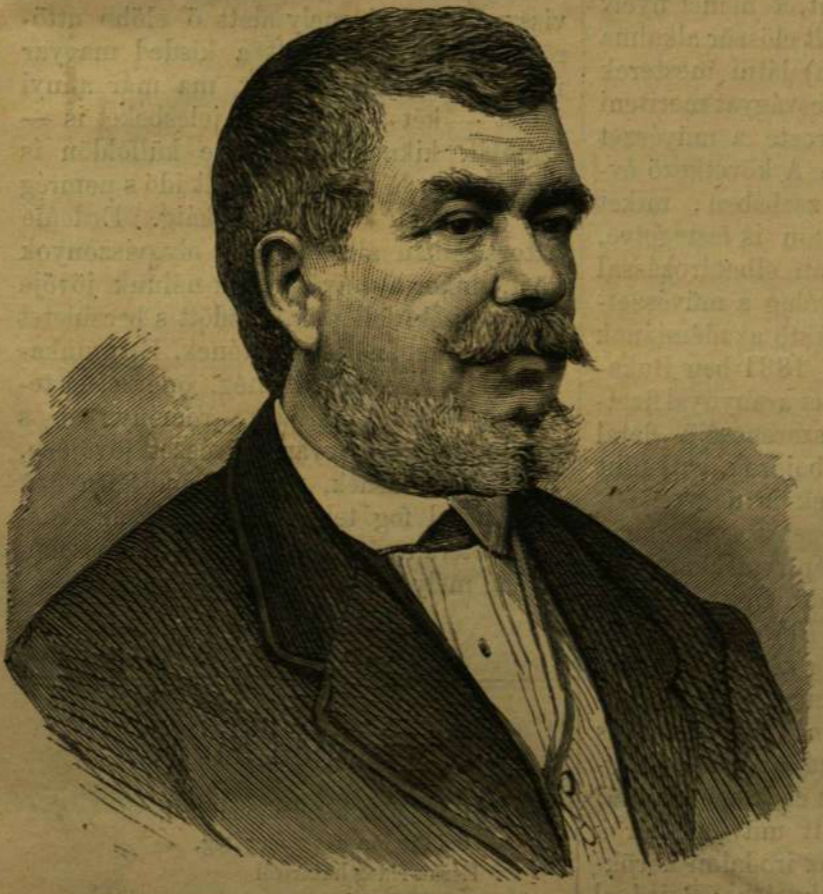
49. szám. - 1877. Budapest, december 9. XXIV. évfolyam.

KÉT VETERÁN.

E HÉTEN egyszerre két érdemes veteránunk, egyik az irodalom, másik a művészet terén, munkálkodása ötven éves fordulóját üli, megérve azt ép testtel-lelékkel, sőt egyre munkálkodva még, s környezve köztiszteltől és egy halás nemzedéktől, mely - ha tán előbbre is érzi magát, mint a hová ők juthattak - ezt egyszerűen epen nekik is köszöni, s örömmel emlegeti el sem feledhető érdemeiket: Kovács Pál az író, Barabás Miklós a festő.

ben nagy népszerűségre emelkedett, minden művében a magyar szellem s egészséges humor képviselője s társadalmi téren is annyit tesz állandó lakóhelyének, Győr városának magyarosítására, hogy valóban teljes mértékben megérdemli azt a tiszteletet és rokonszenvet, melylyel e város közönsége, a hazai legfőbb irodalmi testületek részvéte mellett őt most, írói pályája ötven éves fordulóján üdvözli. Emez, évtizedeken keresztül a kevés számú magyar festők egyike, soká elsője a magyar fővárosban, a magyar népeleti és genre-festészet uttörője, jeleink majd mindenikének arcképeiben örökítője, életteljes ecsete és rajzónja mellett az elméletnek is, különösen a távlat-tannak alapos művelője: nem kevésbé érdemes arra, hogy a magyar művészi körök által, mint

érdemes uttörő és ma is gyakorló művész, jubiláltassék. Részünkről Kovács Pálnak decz. 8-án Győrött és Barabás Miklósnak decz. 4-én Budapesten tartott jubileumaihoz, e két érdemes veterán arcképeinek s életpályájuk rövid vázlatának közlésével kívánunk járulni. Kovács Pál a m. tud. akadémia és a Kisfaludy-társaság tagja, gyakorló orvos, 1808 jul. 1-én született Dégen, Veszprém-megyében, hol atyja Ferencz, okleveles mérnök s gróf Festetich Antal jószágainak igazgatója volt, s korán megkedvelte fiaival az irodalmat, melynek maga is szerény művelője volt, levelezésben állván Kazinczyval és Csokonával, s dolgozó-társaságos művelője: nem kevésbé érdemes arra, hogy a magyar művészi körök által, mint

KOVÁCS PÁL.

BARABÁS MIKLÓS.

Semmi sem jobb a haj

fenntartására és növesésének előmozdítására. mint az oly ismeretes és híres, orvosi tekintélyek által megvizsgált, a legfinnyesebb sz... (text continues with details of hair care product)

Rezeda-göndörítő-pomádé

mely rendszeren használva a haj legkopaszabb helyein is dús hajzapot növeszt; az ősz és vörös haj szőrt színt nyír; a hajjaljait csodás módon megőríti, arhány nap alatt tökéletesen megszünteti a korpaképződést, a haj kihullását a leggyorsabb időn egészen megakadályozza, a hajnak természetes fényt és... (text continues with details of hair pomade)

Ismét eladók illő leengedésben részesülnek. Gyár és központi szétküldő-raktár Budapest-győrönál Bécsben, VII. ker., Józsefváros, Piaristengasse 14, saját házában, hová minden irabell megrendelés érkező, és a hol vidéki megrendelések az országos béküldő vagy postai útánvétel mellett a leggyorsabban teljesítenek. Főraktár: Budapestben egyedül TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész úrnál, király-utca 7. sz. a »Szent Ildékhez« 2609-16

Advertisement for Wertheimer shoes, featuring illustrations of various styles of shoes and text describing the quality and availability of the footwear.

Advertisement for hair care products, including 'Semmi sem jobb a haj' and 'Rezeda-göndörítő-pomádé', with detailed descriptions of their benefits and usage.

tanulását a pápai reform. kollegiumban kezdé s a pesti egyetem orvosi fakultásán fejezte be, hol 1833-ban a növendék nőnemről irt magyar értekezése alapján, nyerte meg tudori oklevelét.

Az irodalomban előbb fellépett már és pedig a Tudományos Gyűjtemény „Koszoru, szépliteratúra ajándék” című mellékletében, melyet s utóbb a kor zsebkönyveit: Urániát, Hébet, Aurórá, Nefelejcsét, majd az Emlényt, Nemz. Almanakot, Arvzkönyvet, s a szépirod. folyóiratokat: Atheneumot, Regélőt stb. folyvást gazdagította a középosztály életéből vett élénk, humoros, derült rajzaival. A mai olvasók idősbjei, vagy a fiatalabb nemzedék apái s anyái élénken s kellemesen fognak még emlékezni azokra a jóízűen irt, soha sem sikamlós, de mindig derült elbeszélésekre, melyekkel őket Kovács Pál annyiszor megeveztette, de soha meg nem untatta. A „Ludczomb”, „Polgárleány”, „Hushagyó”, (s folytatása) „Vizkereszt”, „A hány ház annyi szokás”, „Hideg víz mindent meggyógyít”, „Román és nem román”, „Nagybácsi és nagynéni”, „Mindennek van ideje” megannyi igazán magyar zamatu elbeszélés, melyek a derék író a magyar nyelv polgárrend erkölcsrajzolóját, a nagy közönség s különösen a nők méltó kedvencévé avaták. A színműírás terén szintannyi szorgalommal, bár kevesebb szenvedéssel működött, mert a kedélyes elbeszélésre, a szélesebben terjeszkedő részletrajzra levén legnagyobb tehetsége, épen az hiányzott neki, a mi a drámáiróban oly kiválóan szükséges: a cselekvés által való jellemzés és az érdekeltő bonyolítás ereje. Mindazáltal e téren sem működött érdem és hatás nélkül. „Thaliája” három kötetben, első kísérleteit tartalmazta e téren; ezeket „Nemesek hadnagya” című népdramája, „Nyomoriskolája” című drámája, legutóbb pedig, már késő korában „Három szín” című vígjátéka követték, melyek mindenikében nemes és derült világnézet s magyaros izpótolta legalább a drámai élet hiányát. Irodalmi működése s e téren szerzett érdemei korán találkoztak irodalmi testületeink méltánylásával. Az akadémia már 1833-ban tagjául választotta, melynek e szerint kettőn kívül ma legrégibb tagja. A Kisfaludy-társaság pedig, midőn a tizes Emléktársaságból először alakult szélesbörű irodalmi egyesületté, 1838-ban fizte tagjai koszorujába a kellemes elbeszélőt.

Fiatal orvos korában külföldön tett utazása után Győrött telepedett le mint orvos és pedig Hahnemann híve, kinek elvei mellett mindvégig megmaradt s nagy szerencsével folytatott gyakorlatát a város és vidék teljes elismerése koronázta. Még többet tett társadalmi uton, e derék iparos város s abban különösen a magyar szellem felvirágoztatására. Magyar társadalmat teremtett a németajku Győrött; bevitte oda a magyar színészetet; be a magyar irodalmat, melynek azzal is nagy szolgálatot tett, hogy a „Vaterland” című helyi lapot „Hazánk”-ká változtatta a negyvenes években. Ez volt az első vidéki magyar lap, mely valódi tényezővé nőtte ki magát egy város és vidék társadalmi, szellemi, anyagi s általán közéletében.

Az irodalmi és társaséleti érdemek elismerését a magánéletben kivívott tisztelet és szeretet még fokozta. Kovács Pál

mint orvos és mint ember, egyaránt birta a közbizalmat; mint férj nagy család apja, mint nyájas barát és a társaság lelke mindenütt, ép oly magasan áll a köztiszteletben, mint író és hazafi. S ötven éves pályája koszoruja nem csak érdemeiből, hanem a szeretet emléklapjaiból is van füzve.

BARABÁS Miklós két évvel fiatalabb. 1810-ben született, Márkosfalván Háromszék bájoló rónája közepén, székely-prímipulus családból, mely azonban nem a legjobb anyagi körülmények közt volt. A többi szegény székely fiukkal, kik „egy cipóért”, a közelebbi Udvarhely helyett a távol Nagy-Enyedre, a Bethlen-kollegiumba mentek tanulni, ő is már 6 éves korában megkezdte ott tanulását. A könyvek és a toll mellett a rajz és tábla is csakhamar meghittévé vált, s korán és természetes izléssel rajzolgatótt. Nagyobb diákok egy nyári kirándulás alkalmával havasi vadászatra is magokkal vitték, s ott egy deli szarvast látott, melyet oly sikerülten rajzolt le emlékezetéből (kilenc éves volt), hogy midőn azt ki is festette, a helybeli gyógyszerárnak czimerül szolgált s őt „csodagyermeknek” kiáltották ki. Apja tönkrement s korán elhalván, a fiu nagyapja gondja alá került, de már 13 éves korában saját erejére volt hagyva. Szorgalmával tartotta fenn magát, az iskolában s névnap üdvözetekre és vizsgai írásokra koszorukat festegetett s azzal szerzett néhány garast, a min ismét rajzeszközöket és festékeket vásárolt, s a nélkül hogy valaki tanította vagy buzdított volna, egészen művészetének élt. E miatt tanulását hanyagolni kezdvén, tanárai intették, hogy szép dolog az a festegetés, de abból nem lehet megélni. Biz’ akkoriban nem is igen lehetett s még kitalítás sem volt rá, hogy lehessen egyhamar.

Barabás mégis becsülettel végezte iskoláit, az utolsó években már olajba festve és könnyed kézzel s szerencsés szemmel, jól eltalált arcképekkel keresve kenyerét, mielőtt alapos művészi oktatásban részesült volna. 1828-ban végre odahagyta Enyedet s Sebeben ment, a német nyelv elsajátítása végett; ott volt először alkalma (a Bruckenthal-képtárban) látni mesterek műveit is s magasabb becsűt megérdemelt műveit, minél jobban érezte a művészet feladatainak magasságát. A következő évben, néhány forinttal zsebében, miket ecsetével szerze, s az uton is festegetve, azzal a visszavonhatatlan elhatározással ment Bécsbe, hogy kizárólag a művészetnek szenteli magát. A festő akadémia egyik évig volt növendéke. 1831-ben Bukarestbe ment, hol a festőket arannyal fizették, s a hol a ritka szerencsés fiatal magyar festőt az előkelő bojárak, valamint az ott tartózkodó idegenek is nagyon felkarolták. Két év alatt eleget szerzett, hogy magát a festészet örökszép remekeinek tanulmányán tökéletesítendő, Olaszországba mehessen; Velencében, Flórencében, Rómában, le egész Nápolyig két évet töltött, fáradhatatlan szorgalommal tanulva, dolgozva, lelkesedve. Midőn 1835-ben Bécs felé visszatért, Oroszországba kapott meghívást; de szive vágya őt csak haza vont. Pesten telepedett le, s itt művészi körök még akkor nem levén, az irodalmi körökkel lépett közelebbi érintkezésbe; Bajzával és Vörösmartnyal, kik a m. akadémia is bevitték (1836-ban), hol azonban csak 20

év mulva foglalta el székét, értekezésével a perspectiváról.

Pesten meglepetése óta negyvenkét év telt el, folytonos munkában. Barabás főleg két irányba érvényesítette tehetségét: mint arckép-, és mint genre-festő. Arcképei, olajban és krétarajzban, ezerekre mennek. Mig a jobb módú házak száz meg százainak látjuk családi arcképeit, mig csaknem minden törvényhatóság termében találkozunk tőle valamely jelesünk vagy királyunk arcképével, — addig, kivált a negyvenes években, körajzu arcképei, az irodalom és közélet, a művészet, politika és társadalom majd minden szereplő egyéniségét megörökítették. A szépirodalmi lapok rendes mellékletei voltak az ő ónja alól kikerült arcképek.

A magyar genre-festészetet, rajzban és színekben, mondhatni ő alapította meg. Ki nem ismeri „A meny haza érkezését”, a műegyesület e nagy alakja s majd minden házában látható műlapját? Ki nem a „Czigány-család”-ot, melyhez Petőfi „Vándorélet” című költeményét írta? „Csóri Ferké”-jét, melyet Garai kísért a „Nagyidai czigány”-cz. versével? „Székely kaláká”-ját a nemzeti muzeumi — s „Oláh család”-ját a bécsi képtárban? Történelmi nagy képe nem művészi kompozíciójáért, hanem az általa örökített momentumért és a benne hiven feltartott számos arcképért érdekes: a lánchíd alapkö-tétele, melyen a víz fenekén a gerenda-házban, V. Ferdinánd királyon s József nádoron kezdve az akkori (1840 táján) közélet valamennyi nevezetessége jelen van. Nem kevésbé nevezetesei zsebkönyv illusztrációi, részint arcz-, részint genre-képek, melyekkel nem csak valamennyi hazai, de számos külföldi almanaknak is tudott szolgálni, a magyar élet ismertetését külföldön is terjesztve ez uton.

De nem ez a hely és alkalom, hogy Barabás életét s működését részletesen s érdeme szerint méltányoljuk. Annyi volna ez, mint művelődés-, s jelesen művészet-történetünkben legalább is 25—30 évre visszapillantani, mely alatt ő előbb uttoróje, majd mestere volt a kisdud magyar művész iskolának, mely ma már annyi jelest — kétségkívül nála jelesbekeket is — számlál, kiknek neve hire külföldön is hangzatos, de melyet — volt idő s nemrég — egymaga képviselt sokáig. Érdeme bátorságában áll, melylyel oly viszonyok közt, mikor a művészetnek nálunk jövője sem látszik, fellépett, küzdött s becsületet szerzett magának és ecsetének. Ép munkakedvvel és erővel áll még, önérettel tekintve vissza multjára, reménnyel s bizalommal a magyar művészet jövőjébe. S az új nemzedék, mely őt ma környezi, tisztelettel fog tekinteni mindig az érdekes veteránra, a ki annyit tett az eszményért, mely mindnyájak lelkében él!

— a —

Hadd jöjjön hát . . .

Hadd jöjjön hát, ha jönni kell,
Hadd jöjjön hát a fergeteg,
Észak ridég hatáiról
Mít a vihar fülkergett!
Mi büszke cserként állunk ellene . . .
Velünk a honnak védő szelleme!

Fejünkre nem hívunk mi vést,
Nem kergetjük fel a vihart:
Félülünk bátran nyughatik
Hüvelyében a harci kard . . .
De hogyha zúgna bész haragja ránk:
Szívünk kigyul, villám-sugár gyanánt!

Nem egy vihart láttunk mi már,
Át is csapott rajtunk nem egy! —
S itt-ott ha látszik is nyoma:
Szívünk gyáván ma sem remeg . . .
Az ősi kardon egy-két rozsa bár:
De ott ül élén a villám-sugár!

S e villám fényét látta már
Nem egy-két gógós büszke nép,
S tüzén nem egyszer ége el,
Ki rátiporni hitt előbb . . .
S ha nem vet is ma félvilágra fényt:
Virraszt felettünk égő lámpaként!

Hazám, hazám! nem féltetek,
Jöjjen fejedre bármi vést . . .
Mig egy csöpp vérünk felbuzog,
Ez a csöpp vér számokra lést . . .
Egész világ törjön bár ellened:
Megvéd e nép . . . te őrző szellemed!

Illyés Bálint.

A mi temetőnkön.

Magasan áll a hegy, omló oldalával,
Vadvirágot ápol tetején a fensik,
Hol a sűrűn vágott sírhalmok tövében
Hamvadozó holtak koporsója fekszik.
Mintha tudná a hegy durva, hideg földje,
Kebelébe mennyi szív örömét zárták:
Holdas éjszakákban, mély gyászja jelűl,
Borongva hullatja a falura árnyát.

Ilyen szep temetőt még sehol se láttam:
Alján van a falu házainak sorja;
Igy tán a sírokban édebb az álom,
Élő, meleg szívek közelében folyva.
Kit az emberektől félre temetének,
Fájhat, hogy emléke hamar elmosódott;
De itt a fejfákat gyakran látogatván,
Csak nem felejtnek ugy a késő utódek.

Ki ide siratta az első koporsót,
Kedvesét e hegyre tán azért temette,
Hazuról legalább hogy fejfáját lássa,
Ha nem nyughatik már maga is mellette.
Vagy tán azért hozta e magas tetőre,
Hogy közelebb légyen az éghez sírhalma,
S hamvait hamarabb megkapja a lélek,
Mikor a támadás harsónáját hallja.

Szeretem e helyet! . . . bolygó lábaimmal
Határan a meggyét annyiszor átlépem.
Egyetlen vidék ez a széles világon,
A melynek földéhez nekem is van részem.
Még kis gyermek valék, játékokat üzve,
Mikor oda lenn a harangot meghuzták,
S öreg édes anyám apám tetemével
Eltakarta ide élete szebb multját.

Éketlen idő volt . . . pusztá, kopár minden,
Nehéz hó-takaró borult völgyön, halmon;
A mint a fekete koporsót kísértem,
Fagyos éjszaki szél csapdosta meg arcom.
Lomha, komor felhők fátyolát az égről
Elhajták a szelek más, idegen tájra,
És kisütött a nap — talán azt akarta,
Hogy ne dideregjen ugy a szegény árva.

Rég volt! már azóta nagy idő lezajlott,
Most a tág határ nem fagyba, ködbe sülyedt;
Kalászkok rengenek, fejüket lehajtva,
Mintha hámulnák a beszélgető fürtet.
Rakoncztalan vihar sem verdesi szárnyát,
Lágy fuvalom leng a metetűi utra,
Az is csak vonaglik, mert futása közben
Fennlir a nap sugarak hírtelne átzurta.

Most a sír fekete görgönye se látszik,
Huzott rá az idő puha, tömött gypet,
És hogy ne légyen e halom a legpusztább:
Rá a gondos tavasz virágot is vetett.

Kicsattan a teljes bimbó itt is, ott is,
Színes ernyő bomlik a zsenge virágból,
Melynek mosolyában a zordon enyészet
Küldi gúny-mosolyát a lenti világból.

Ifju reményekkel, lobogó vágyakkal
E gunyolós mosolyt megdöbbenve nézem,
Szemem oda tapad a sír oldalához,
Gondolatom pedig jár messze vidéken,
Hol Rózám szeme is csak málékony tüzsel
Hordja sugárban az ifju szerelmet.
— Aztán leborulok félt fájdalommal
És kisirom magam, mint a kicsi gyermek . . .

Jakab Ödön.

Egy bűn története.

— Hugo Viktor könyve. —

III.

M a z a s.

A rabszállító kocsiakat a Mazasba érkeztek
alkalmával már várta egy másik század lovas-
dzsidák. A képviselők egyenként szálltak ki a
kocsikból. A parancsnoklói dzsidátsit a koci
ajtaja mellett állott, és ámulat kíváncsisággal
szemlélte őket.

A Mazas, mely a lerombolt Force fogházat
helyettesíti, a lyoni vaspályaúdvár szomszéd-
ságában, a szent Antoine külváros nagy kiterje-
désű üres telkein elhelyezett, óriási nagy épü-
let. Távolról ugy látszik, mintha téglából volna,
közelről azonban észrevehető, hogy ezementbe
áztatott kővekből épült. Képzeljünk magunknak
hat nagy, háromemeletes szárnyépületet, melyek
kiindulási pontjukban találkoznak; mind-
egyiknek van tágas udvara, mely egyik szárny-
nak a másiktól való távolságával arányos; a
falakon át ezernyi apró ablak szolgáltatja a
börtönhelyiségeknek a kellő világosságot, és az
egész épület nagy körfallal van körülvéve; ma-
dártávtól nézve, az épületnek legyező alakja
van. Az itt előadottakból némi tájékozást merit-
het a Mazasról magának az olvasó. Az egész
épület központját egy rotunda képezi; an-
nak földszinti helyiségében van elhelyezve az
iroda. Az első emeleten van a kápolna, hol
egyetlen pap mondja az összes folyosók összes
ajtait ellenőrzi. Minden szárnynak külön elne-
vezése van; az udvarokat magas falak több
hoszuk sétányra osztják.

A kocsikból kiszállított képviselőket az irodába
vezették. Itt beírták nevét és neve helyett mind-
egyik számot kapott. E fogházban e tekintetben
tolvaj és képviselő közt nincs különbség; az
államesiny minden különbséget kiegyenlített.
A képviselőt, miután nevé beírták és számát
kiosztották, a neki szánt fedett folyosón át ren-
deltetése helyére kísérték; kísérelő ott elkial-
totta magát: — Ilyen és ilyen szám; vegye át.
A börtönőr a fedett folyosóról visszaválaszolt:
— Küldje fel. A fogoly fölment egyedül, és ott
fenn nyitott ajtónál várta már a porkoláb.

— Itt van, uram, szobája, mondá a börtön-
őr; a fogoly belépett és az ör zárta az ajtót.

Az államesiny az elfogott képviselőket kü-
lönböző bánásmódban részesíté; a jobboldalia-
kat, kiket kimélni akartak, Vincennesbe küld-
ték; a baloldaliaikat, kiket gyűlölték, a Mazasba
zárták. A vincennesi foglyok számára. Mont-
pensier herczeg lakosztályát rendezték be; kö-
zös ebédjök kitűnő volt; adtak nekik gyertyát,
kandallójokba tüzet; a kormányzó, Courtigis
tábornok nyájas és alázatos volt hozzájuk.
Beszéljűk el, miként bántak a Mazas foglyival.

A rabszállító koci egy börtönből a má-
sikba vitte. Az irodában a lajstromba beírták,
személyleírását felvették, mértéket vettek róla
és közönséges gonosztevőkhöz hasonlóan bezár-
ták. Az irodából keskeny folyosókon keresz-
tül alacsony ajtó elé vezették, kinyitották azt
előtte, és az ajtót rázárták.

Az ily módon bezárt képviselő kis, hosszas,
keskeny, sötét szobában találta magát. A tör-
vény mai óvatos nyelve ezt magánfogságnak
nevezi. A decembri hó déli óráiban e fülkék-
ben félhomály derengett. A szoba egyik végén
a börtön ajtaja, másik végén 10—12 láb ma-
gasságban bedrótozott ablak volt. Ez ablak
kápráztatta a szemet; nem lehetett látni tőle
az eget; nem volt rajta keresztül megkülönböz-
tethető sem a fény, sem a borongás, és a téli
nap szomorúságát még borultabbá tette. E
drótozott ablakok fölfedezőinek sikerült a nap-
pot oda kényseríteni, hogy bandzsitni legyen
kénytelen. Néhány percnyi időre volt a képv-
selőnek szüksége, míg a körülötte levő tárgya-
kat felületesen kivethette; a falak fehérre voltak
meszelve, de egyes helyeken a különböző kigö-
zölés által több helyen penészesek voltak; az
egyik sarokban vaskapcsokkal elrácsozott lyuk
volt, mely dögletetes szagot terjesztett; a má-
sik sarokban feltámasztható asztal, mely ágy
gyanánt is szolgált, és szalmazék állott. A
padozat téglákkal volt kirakva. E börtön lako-
sát eleinte a homály, később a hideg bántotta.

A fogoly e félhomályban nyolcz négyszög
láb területen, mint farkas a veremben, tetszése
szerint sétálhatott, vagy pedig, mint valami bicet-
re-i örült, szalmazékén ülve, tölthette idejét.
Leroux Emil, ki köztársaságiból király-
párti lett, sötéte esetleg bonapartista is volt,
és kit valószínűleg tévedésből más valamely
Leroux helyett zártak ide, dühében sirni kez-
dett. Három, négy, öt óra mult el ily módon.
Pedig reggel óta semmit sem ettek, söt voltak
olyanok is, kik az államesiny behatása alatt
nem is regeliztek. Az éhség bekövetkezett. El-
feledkeztek talán rólok? Oh nem! A fogház ha-
rangja megszólalt, az ajtó kinyílt, és azon
keresztül egy kéz kenyérdarabot és czintányért
nyújtott be a fogolynak.

A fogoly mohón nyult az étel után. A
kenyér fekete és ragadós volt, a tányérban
sűrű, barna víz uszkált. A leves ize gyalázatos
volt. A kenyeren a penész szaga érzett. A fog-
lyok legnagyobb része, undorodásuk legelső
percében a kenyeret a földre lökte, a levest
pedig a vaspántos lyukba öntötte.

A nyomor azonban megkövetelte jogait,
az órák multak, és a dolog vége az lett, hogy
felvették a földről a kenyeret és megették. A
foglyok egyike még a bádogot is előkereste, és
maradványiba mártotta kenyerét. Ugyanezen
képviselet, kit szabadlábra helyeztek, de szám-
űztek, azon találó megjegyzéssel beszélt el
nekem ezen esetét, hogy „az éhes gyomornak
nincs orra”.

Egyebekben a börtönben teljes magány és
mély esend uralkodott. Néhány óra lefolyása
után Leroux Emil, (ő maga beszélt el később
Versignynek) feltűnő, szakgatott és időközön-
ként megújuló kopogást hallott jobboldali szom-
szedságában. Hallgatóni kezdett, és ugyanazon
perczben baloldali szomszedságában hasonló
kopogás hallatszott. Leroux magánkivül volt
örömben, hogy életjeit hallott; fogoly képv-
selőtársaira gondolt, és hangosan kezdett kiál-
tozni: — oh, oh, tehát ti is itt vagytok! Még
be sem fejezte mondatát, midőn már börtöné-
nek ajtaja megnyílt és a porkoláb dühösen reá-
kiáltott: — Hallgasson!

Leroux, meglepetésében, újabb magyaráza-
tokba akart bocsátkozni.

— Hallgasson, vágott szavába a porkoláb
vagy a sötét lyukba zárom.

Öreg tatár nő.

Tatár férfi (Sohsábó')

Fiatal tatár nő.

B.

B.

B. B.

F. 1877. 10. 5.

Kaukázusi tevék.

A Kankázus közép csoportjának távképe.

A malakhany-felekezet isteni tisztelete.

KÉPEK A KAUKÁZUSBÓL.

E porkoláb ugyanoly hangon beszélt a fogollyal, mint a hogy az államcsiny a nemzettel.

Leroux azonban parlamentáris szokásainál fogva sokkal önfőbb volt, semhogy az első szóra megadta volna magát.

— Hogyan? kérde; ki tilthatja meg nekem, hogy ne feleljek a jelekre, melyeket két szomszédársam intéz hozzám?

— Két társa? mondá a porkoláb; két tolvaj az ön szomszédja! Ezzel kaczagva bezárta az ajtót.

Leroux Emil valósággal két tolvaj között volt, ha nem is fölfeszítve, de legalább bezárva.

A Mazas úgy van építve, hogy a legcsekélyebb szó is át-hangzik egyik börtönből a másikba. A magánfogság daczára sem létezik tehát elkülönzés. Ennek következtében adatott ki azon kegyetlen, de jogosult rendelet, hogy a börtönökben hangosan beszélni nem szabad. A tolvajok pedig ezen házszabályt is ki tudták játszani. A kopogás tantételéből kiindulva, távirati kules alapján közlekedtek egymással és a felügyeletet könnyű módon kijátszották. Leroux egy ily távirati társalgást szakított félbe.

— Beszéljünk tehát tolvajnyelven, kiáltott át neki tolvaj szomszédja, kit ezen szavaiért sötét börtönbe zártak.

A képviselő a Mazasban. — A fogház harangja megszólalt, s az ajtó nyílásán keresztül egy kéz kenyérdarabot és czintányért nyújtott be a fogolynak.

EGY BÜN TÖRTÉNETE.

Ez volt a Mazasba zárt képviselő irányában tanusított bánásmód. Sem papírt, sem tollat, sem könyvet nem kaptak, sőt még a sétát is megtagadták tőlök.

A tolvajokat is a Mazasba zárják. De ezek közül azoknak, kik mesterséghez értenek, meg van engedve a munka; azoknak, kik olvasni, írni tudnak, adnak könyvet, tollat, papírt; a házszabály és orvosi rendelet értelmében mindannyinak meg van kiszabott sétáló ideje. Mindebből a képviselőnek semmi sem jutott. Elkülönzés, magány, csendes homály és hideg, végül „az unalom oly mérve, mely örüllté tesz,” mondá Linguet a Bastilleről.

Szabadságukban állott egész napon át összefűzött karokkal, és lábukat egymásra vetve, szalmaszékükön pihenni. De hol volt az ágy? Hol feküdtek? Napközben sehol, mert a börtönben nem volt ágy. Este nyolcz órakor a porkoláb belépett a börtönbe és a padozat tetejéről lebocsátott egy függő ággyat. Ezzel jó éjt kívánt és távozott. A függő ággyban volt takaró, néha mintegy két ujjnyi matracz. A fogoly a vászontakaróba burkolta magát és megkísérlé az alvást, de e helyett legfeljebb csak didergett. Másnap reggel azonban remélhetőleg az egész délelőtöt ággyában tölthette? A világért sem!

AZ ÁZSIAI HARCZTÉRRŐL. — TÖRÖK HARCZOSOK IMÁJA A CSATA ELŐTT.

A porkoláb reggel hét órakor benyitott a börtönbe, jó reggelt kívánt, felköltötte a foglyot és a függő ágyat rend helyére visszaállította. Annak pedig, ki önhatalmúlag merészlete volna napközben a függő ágyat igénybe venni, sötét börtön volt kilátásba helyezve.

Ezen változtatni nem lehetett. Nappal a szalmaszék, éjjel a függő ágy.

Legyünk különben igazságosak. Némelyeknek rendes ágyakat engedélyeztek, például Thiers és Roger (Nord megyéből) uraknak. Grévy ur nem kapott.

A Mazas, mint börtön, a haladást képviseli; mindenesetre előnyösebb a velencei ólomkamráknál, és a Châtelet folyó alatti börtöneinél. A tudományval párosult felebaráti szeretet építette, de sok kívánni valót hagy hátra. Megvalljuk, hogy bizonyos szempontból hajlandók vagyunk belenyugodni a képviselőknek a Mazasban történt letartóztatásába. Lehet, hogy a gondviselés oktatást akart adni nekik. Izleld meg saját főtődét, mondja a közmondás. Nem árt, ha a börtönök megszavazói azokat gyakorlatilag is megkísérik.

A szerály ereklyéi.

Azon ereklyék száma, melyeket egyenesen a profétától származottak tartanak, összesen hét, ide nem számítva néhány csekélyebb fontosságú tárgyat, p. o. fegyvereket, imaszövegeket, turbánokat, melyek vagy a profétának, vagy pedig közvetlen utódainak, a négy első kalifának tulajdonát képezték. A hét ereklye közül öt a felső szerálynak, az Erivan-kösk átellenében fekvő termében őriztik, melynek neve „Hirkai serif odaszi“ (szent köpeny terme), a benne levő ereklyék egyikéről. Ha csak valami véletlen nem jó közbe, e terem bármely rangú keresztényre nézve is megközelíthető. A szultán Ramazan 15-dikén udvara s birodalma főhivatalnokai kíséretében megy oda hódolatát tenni, s ilyenkor az itt őrzött ereklyék rendkívüli pompával tétetnek ki szemlére.

A proféta más két ereklyéje egy fog és egy második köpeny. Az első II. Mohamed szultán mauzoleumában őrzik, s Ramazan 27-dikén, a mindenhatóság vagy végzet éjszakáján mutatják fel a közönségnek. Utóbbi pedig egy török család kizárólagos tulajdona, melynek ősei azt állítják a proféta egyik tanítványától örökölték s Ramazan utolsó 14 napja alatt közszemlére kitétele tulajdonosának tetemes jövedelmet szerez ajándékozás folytán.

A császári palota szent termében őrzött ereklyék között első helyen áll a szent zászló — Szandsak serif. — Ez néhány arab író tanúságotja szerint eredetileg Ajsa, a proféta legkedveltebb neje sátorának ajtófüggönyeül szolgált; mások szerint pedig Mohamed megtért ellenfele s legbuzgóbb tanítványa egyikének turbántekerése volt. Ezen ember, a helyett, hogy a profétát, mint főnöke megparancsolá, lovas csapata élén megtámadta volna, térdre borult, fejről letépte turbánját s lándzsája hegyére tűzte s azt saját személyével együtt a proféta szolgálatába ajánlotta fel. Ennek a fiatal embernek neve Selmi vala, s ezután a megtért nevéreől nevezett a kalifák és szultánok nagy magán-zászlaja.

Miután a szent zászló az Omajadok és Abasszidák kezén keresztül Bagdadból Kairóba került, I. Szelim birtokába jutott, midőn 1517-ben Egyiptomot meghódította. Parancsára a damaskusi nagy mecsetbe helyezték és a mekkai zarándokok élén évenként meghordozták. III. Murad arra a gondolatra jött, hogy ezen ereklyét politikai czélokra s az elesüggédtek buzdítására is fel lehetne használni. Epen akkor hazánkban táborozó seregéhez hozatta s innét a hadjárat befejezése után 1595-ben Konstantinápolyba indította, hova meg is érkezett még ezen év vége felé, a híres nagyvezér Szinan pasa védelme s több ezer emir és jancsár fedezete mellett. Ezen idő óta a szent zászlót nem mutatták többé, kivéve ha a szultán személyesen megy a harczterén álló sereghez, mint ez már azóta többször előfordult, vagy ha az állam

forogott veszélyben, mint 1826-ban s épen jelenleg is.

Ez ereklyét nyeléről levéve s békateknővel, gyöngyházzal, drágakövekkel kirakott rózsafa szekrénybe zárva őrzik s még egy másik zászlóba van burkolva, melyről azt mondják, Omár kalifáé volt s ez megint 40 különféle takaróba van göngyöltetve, melyeknek legbelseje zöld selyemből készült, arany feliratokkal van hímelve, s a többek közt előfordul rajta ez a gyakori szólás is: „Masallah! ja Haifiz! Biszmillah! Al Rahman, il Rahim.“ („Mint Isten akarja! oh megtartó! A jószágos és könyörületes, győzelmet adományozó Isten nevében.“) Kulcsa, valamint a többi ereklye-sekérényé is, a Kizlar aga kezében, mint a szent városokra felügyelő s azokat igazgató hivatalnokában van. A zászló nyele hegyén, belül üres, aranyozott ezüstgolyó van, benne az Omar-féle Korán-másolatra vonatkozó mondával. A „könyv“-nek másik másolata hasonló módon őriztik a második zászló fejében, s ezt Ozmantól származtatják.

A második ereklye — rendkívüli tisztelet tárgya — a teremnek nevet adott köpeny. Azt hiszik, a proféta ajándékozta egy Keab nevű arabnak jutalmul költeményért, melyet a mindenható véghetetlen dicsőségének s küldötte halhatatlan érdemeinek tiszteltetésére. Ez ünnepektől költő egy volt azon hat arab pogány tudós közül, kiket Mohamed meg akart téríteni, s felhívta őket, mutassanak könyvet, mely szebb volna a Koránnál. Közülük ötven beszérmerték képességiányukat a szent könyv megczáfolása — vagy valami hasonlónak előállítására nézve s megterésüket jelenték. Keab ellenben többféle hibát talált a Koránban s megtartá hitét. Ennél fogva üldözöbe vették és a puszta volt kénytelen menekülni, hol egy barlangban rejtőzött el. Itt megbánni látszott tettét s ennek bebizonyítására egy költeményt készített, melyben magát mentegette s bocsánatot kért.

Ez a költemény, mit mesterműnek tartanak s irálya, szépsége és tökélyére nézve csak a Korán mulja felül, annyira megtetszett a profétának, hogy hátrébbem szökt köpenyét levette válláról s a költőre teríté. A megtért egyike lón Mohamed legbuzgóbb követőjének s költeménye „Burdai serif“ (szent köpeny) ezim az utóvilágra is átszállt. Keab Burda-jának egyes helyeit s szakaszait minden szájából lehet hallani; olvashatók azok a nyilvános kutakon, épületeken, síremlékeken. Az egésznek teljes másolata, nagy aranyozott betűkkel sötétzöld alapon, ékesítette mind a négy belső falát azon szép könyvtárnak, melyet a pár évtizeddel ezelőtt elhalt, tudományosan képzett Raghíb pasa hagyott hátra.

Harmadik ereklye a proféta szakála, melyet halála után kedvence s borbélyja Salman borotvált le álláról, Abu Bekr, ki mint főimam szerepelt, továbbá Ali s kiválóbb tanítványainak jelenlétében, kik ivözült mesterük tiszteletére a mosakodást, füstölést s egyéb temetési szertartást végezték. Egy efendi nyilatkozata szerint a szakál körülbelül három hüvelyk hosszú, világos barna színű, szürke szájak nélkül. Légmentesen elzárt s gazdagon ékesített üvegszekrényben őrzik.

Negyedik tárgy egy azon négy fog közül, melyeket Mohamed szájából harczbárdal kiütöttek, a bedri rettenetes csatában, hol Gábor arkangyal más 3000 angyal élén láttatlanul oldala mellé állott.

Ötödik ereklye egy lábnyom négyzetleges mészköven. Ezt a proféta lábnyomának tartják s akkor támadt, midőn Kaaba építésénél a kömiveseknek egy darab nehéz követ fölemelni segített. Mások szerint a nyom akkor keletkezett, midőn Mohamed bal lábával kengyelbe lépett.

E három utóbbi ereklye légmentesen elzárt, áttört ezüstművel s drágakövekkel gazdagon ékesített szekrényekben tartatik. A terem közepén emelvényen állanak, melynek oldalait gazdag himzésű függönyök fedik. Fölötte négy ezüst lámpa függ, mikre strucztojások vannak erősítve. E lámpásokat naplemente után rendszeren gyertyájjal. Kétfelől még két roppant arany gyertyatartó áll óriási gyertyákkal. A padozatot értékes szőnyegek borítják s a világosság nappal nagyobb részt az ablakokkal ellátott boltzaton hat be. Egy oldalfülkében diván s szófa foglalnak helyet székekkel a szultán számára, ki gyakran jó ide imádkozni. Az ajtó két olda-

lán két nagy óra ékesedik, magát az ajtó közönséges vörös s ezüst felirattal díszített függöny takarja.

Az ereklyék leleplezésének és imáadásának szertartása Ramazan 15-dikén kezdődik a déli ima után, miért ezt a napot „Hirkai Serif“-nek nevezik. Ez a legfontosabb és amaz egyetlen kizárólagosan vallásos szertartás, mi a török fővárosban előfordul. A császári körmenetek minden egyes beiram első napjain s a proféta születésnapján, inkább polgári, mint vallásos jellegűek. Ezen napokon s csakis ekkor mutatja magát a szultán a népket teljes díszben, kísérvé az összes állami és egyházi főméltóságoktól.

Az ereklye-tisztelet napján a szultán Bosphorus melletti palotájából a Burnu-szerályba vonul. Itt az ágyu-kapun (Top kapuzsi) keresztül, az 1735-ben I. Mahmud által épített alsó palota udvarába megy, lóra ül s a régi vagy felső palotába lovagol, melyet 1467-ben II. Mohamed a régi byzánzi paloták anyagából emeltetett. Ha a szűk, a két épületet elválasztó ösvényen, utóbbinak első csarnokáig eljut s az udvart maga után hagyta, hol a Theodosiusnak vagy Justinianának tulajdonított oszlop áll, a belső udvarba (Dar eszeadet — boldogság laka) lép, hol a Kapidsi Basi és a fehér eunuchok kincse, könyvtára s termei vannak a régi hárem részeivel együtt, melyet még ma is ketrecnek neveznek, mert hajdan a császári gyermekeket itt őrizték vagy is inkább ide börtönözték be.

A szent teremhez vezető folyosóról, a meghívott személyek hódolatkészen állanak, a fejedelem magába a terembe vonul. Itt szemben az emelvényen imaszövegen foglal helyet, míg kísérője háta mögött állva marad, Mekka felé fordult arcczal. Az ünnepléshöz alkalmazott ima után a Seik-ül-izlam, Kizlar Aghaszi, a nagyvezér, a legidősebb Kapudsi Basi s a két császári kápolnás (Hünkar Imami) segítségével az ereklyéket fölfedi s a szent köpenyt előveszi. Erre a szultán fölemelkedik, előre lép s tiszteletteljesen megcsókolja a Seik-ül-izlamtól tartott köpeny szegélyét. Ennek megtörténte után néhány lépést hátrább áll, míg a többi jelenlevőket a szertartásmester. (Tesrifadsi efendi) felszólítja rangjuk szerint ugyanezen szertartás végzésére.

Mihelyst a szultán vagy más valaki ajakát a köpenytől elvevő, a már készen álló első udvarmester himzett kendővel megtörli annak helyét s aztán átnyújtja a következő áhitatoskodónak. Minden személynél új kendőt használnak, s a szertartás végzetével a császári mosdóedényt tartó (Ibriktari Aghaszi) lép elő vízzel felt nagy medenczével, s a Seik-ül-izlam himzett kendőt márt a vízbe s a szent köpenyt gondosan megtörli, hogy az emberi ajaktól érintett részek tisztátalanságot ne vegyenek magukba. Ezután az ereklyéket vigyázza takarójukba tekerve szekrénybe zárják s a kulcsokat átadják a Kizlar Aghasznak.

De ezzel még nem ért teljesen véget a szertartás, s a mi még hátra van, a jelen voltak és családaiik szemében elég fontossággal bír. A köpeny lemosására használt s épen azért szent köpeny vízének (Hirkai serif szuju) nevezett víz oly nagy tiszteletben részesül, mint a keresztényeknél a Jordán vize. A Kizlar Aghaszira s környezetére bizatik, ők aztán kiosztják a császári hárem legkedveltebb személyei, a szultán nejei, s a főméltóságokat viselők közt.

Mihelyst a szultán távozott, a vizes medenczét a legfőbb aga szobájába viszik, hol nagy gondal apró üvegekbe szedik, s ezeket rögtön hivatalos pecsétel látják el, s rendeltetési helyekre szállítatnak. Ugy az átadó, mint főnöke ebből jelentékeny nyereségre tesznek szert, mert e küldeményért az illetők értékes ajándékokat szoktak adni. E vizet tulajdonosa mint valami drága esszenciát cseppenként vegyíti közönséges vízzel s a Ramazan napjain reggelire iszssa.

A trinidadí aszfalt-tó.

Trinidad szigete, a nyugot-indiai sziget-tengerben, oly természeti nevezetességgel dicsekedhetik, melyhez hasonló az egész föld kerékén sehol sincs. Értjük ez alatt azt a meglehetősen terjedelmű tavat, mely viz helyett földi szurokkal vagy aszfalttal van tele.

Az ut e tóhoz, — írja egy közelebről ott járt angol utazó — La Brea kikötőhelyből

vezet igen kopár vidéken keresztül. Ugyanis e kikötőt hajdan kellemes halmok vették körül, de valamelyik vállalkozó szellemű idegen a dombokat a legutolsó göröngyig levágatta, s mint földi szurkot elárusította. De azért a tó körül ma sem látható egyéb mint szurok s ismét csak szurok. A hajó szurokban vet horgonyt, szurokparton lép az ember a száraz-földre, a kikötőben mindenütt szurok van felhalmozva, s bár hová tekint szemünk, mindenfelé csak szurkot lát s minden beszélgetés a szurok körül s annak ára körül forog. Unalmasabb és szomorubb helyet még sehol sem látam. Itt, e tó közelében lánki, valóban iszonyu száműzetés lehet! Az a néhány európai, kik La Breaban élnek vagy csupán időnként laknak ott, igen sokat szenved a mocsárlától s még a benszülőttek sem tudták megszokni az ottani vészthozó levegőt, noha arczszínök bámulatosan egyezik a környéken uralkodó fekete színnel.

Utazónk a tóhoz vezet, mintegy két kilométernyi utat gyalog tette meg. „Alig hagytuk hátunk mögött ama néhány szétszórt kunyhót, melyek a szegényes, de virágos kertekkel és anánaszültetvényekkel körülszegélyezt La Breat képezik s máris valóságos pusztaságra jutottunk. A fákat, melyek valamikor itt állottak, vagy levágták vagy elégették s minden felé a korábbi szurokgödörök disztelen nyomait vittük észre. Kietlenebb látványt alig lehet képzelni!

„Első tekintetre a tó olyannak tünik fel, mint bármint más erdei tó; nem lehet azonban észrevenni, hogy ágya nem vizet, hanem szurkot tartalmaz. Széless sűrű sás- és bozótbokrok nőnek, míg távolabb egy erdő szélének körvonalai látszanak és a tó képét itt-ott cserjéssel és fákkal benőtt szigetek tarkítják. Ámde a családás csak pillanatnyi, de hullámok színe és állaga mindjárt elűzi azt. A tónak majdnem egész felületén oly kemény a szurok, hogy az elmerülés minden veszélye nélkül sétálni lehet azon. A szurok felülete oly tisztának látszik, mintha épen akkor sepertek volna végig, vagy jobban mondva, mintha még folyékony állapotában söpörték volna össze, mert a szurok felületén is épen olyanforma nyomokat lehet látni, mint a milyeneket a seprű szokott hagyni a frisen tisztított kövecses uton. Az egész tavat repedések és hasadások szeldek szurokcsal, vagy nevezük azokat völgyeknek és örvényeknek, melyek úgy képződhettek, hogy a különböző forrásokból, mint magannyi központból jövő folyékony szuroktömegek egymást nem érthették el és így megszilárdulva köztük lézások támadtak. E hasadások mélysége és szélessége igen különböző; néhol csak néhány centiméter, másutt meg több méternyi szélesek és mélyek, s látogatásom idejében csordultig voltak vízzel. Egyik nagyobb üregben egy szerföltött rut, idomatlan fejű halat is láttam, mely lehetett valami egy font nehéz; mindenesetre „melegvízi halnak“ kellett lennie, de mégis megfoghatatlannak tünt föl előttem, és hal hogyan tudott élni e kénnel és szurok alkatrészekkel telített folyadékban.

„A hasadásokat eleinte egy óriás termetű néger hátán léptik át; de minthogy ez a közlekedés kissé igen is hosszadalmas volt, később egy szilárd deszkaszalát szereztünk, mely aztán hordozható hidul szolgált nekünk. Ennek segítségével csakugyan meglehetősen száraz lábbal jutottunk el a tó tulsó partjára, mely néhány percz alatt bársonypuha ösvényen az erdő szélére vezetett minket. Ebben az erdőben vannak az ugynevezett „szurokvulkánok“, apró kis dombokok, melyek 0.60 méternyire emelkednek ki a föld színéről s mindeniknek közepén 0.20 méter átmérőjű nyílás látszik. E kis töbrökben a szurok még egészen folyékony; y itt-ott feljön a nyílás széleig, sőt néha át is ömlik azon, de rendszeren 0.60 méternyi mélységben marad a föld színe alatt. E kis vulkánok előbbi nagyobb tevékenységének nyomai sehol sem láthatók.

„Az erdő igen szép volt a zordon szurok-tó pusztasága után. Pompás forróvívi fák és virágok díszítették azt. De a táj szépségeinek élvezése sokféle nehézséggel és veszéllyel volt összekötve. Egy ismeretlen nagy pillangó után kissé messzebbre akartam behatolni az erdőbe, de utitársam ijedten fogta meg karomat s kijelenté, hogy nem szabad tovább mennem, mert az erdő sűrűségi tele vannak mérges kigyókkal, s mindjárt mutatott is nekem egy szerföltött veszedelmes fajtát, melyet ma reggel ő maga ejtett el. A

másik nehézség egészen más, és noha kevésbé veszélyes, de annál kellemetlenebb természetű volt. Ugyanis az erdő szélén olajkutat ástak, mivel több helyen petroleumra találtak és egy ily helyiségnek irtoztató bűzösségéről csak annak lehet fogalma, ki valaha ilyen légkör behellésére volt kárthatva. Megelégedtünk tehát azzal, hogy a szivattyút párszor alá bocsátottuk és felhúztuk s ez újonnan fölfedezett forróvívi petroleumbányára egy futó pillantást vetettünk, a mint a kőolaj pestist lehelve szét, a kut esővéből kibugyogott, s azután visszatértünk a szurok-tóhoz.

„A tó közepén egy csapat fekete munkás épen egy mély üreg ásásával volt elfoglalva. Ugyanis a szurok, melyet eddig leginkább csak a tó felületéről hordtak el, gázféjtésre nem mutatkozott eléggé alkalmasnak és azt hiszik, hogy a nagyobb mélységekben heverő szuroktömegek, melyek a levégő és víz behatásának nincsenek kitéve, használhatóbbak lesznek az említett czélra. A négerek már meglehetősen mennyiségű szurkot ástak ki a mélységből; e szurok igen tisztának és világosnak látszik, s oly kemény és törekeny volt, hogy a csákánykapa minden ütésére kovaközhöz hasonlóan pattant szét. De ha esernyőm vasas végét a legszilárdabb darabokra is némi erővel nyomtam, mind mélyebbre süllyedt abba, mint valami pépszeri szivós tömögbe. Egyszersmind azt is mondták a munkások, hogy az egész kiasott gödör negyvennyolc óra alatt ismét teljesen megtelik magától. Néhány méternyire attól a helytől, a hol állottunk, a felület egészen lágy volt, lágyabb, hogysen jární lehetett volna rajta. Ez a lágyabb hely szilárdabb környezetől világosbarna színe által különbözött, s olyan folyékony volt mint a terjék (theriak). Felületén folytonosan kisebb gázkirohanások mentek följe, a mennyiben a forrongó tömögéből kellemetlen szagu gőzök szálltak föl apró vizsugarak és igen szép színű buborékok kíséretében. Ez volt a tónak egyetlen olyan része, a hol még némi vulkánikus tevékenység volt észrevehető.“

Sámi Lajos.

SERVADAC HECTOR KALANDOS VÁNDORLÁSA A NAPRENDSZEREN ÁT.

VERNE GYULÁTÓL.

MÁSODIK RÉSZ. — TIZENNEGYEDIK FEJEZET.

Servadac utra-hé!

Igy jött el szeptember. Még nem lehetett végképp oda hagyni a mélyebben fekvő és örökké setét, de legalább meleg üregeket, s visszaköltözni a Nina-kaptár kellemesebb termeibe. A méhek megfagytak volna a régi sejtekben. Szerencsére (vagy szerencsétlenségre) a vulkán nem mutatkozott hajlandónak, visszatérni régi útjára. Szerencsére, mert egy hirteleni kitörés ott mindnyájokat megölne volna; szerencsétlenségre, mert ha jókor észrevennénk, s kiterheltek előle: ismét visszafoglalhatták volna, mindnyájok nagy örömére, a Nina-kaptárbeli kellemes lakást.

Október első napjaitól kezdve a hideg mind tűrhetőbbé vált a felső régiókban, sőt még a szabadban is. Legkisebb szél sem levén soha, az éji hideg sem volt egészen elviselhetetlen, ámbár még a tenger jege nem mozdult, s egyaránt szilárd volt folyását. A kellemes, ép oly edző, mint felvidéki foglalkozást, a korcsolyázást ismét egész szenvedélyvel és kitartással üzték. A déli órákat rendszeren a szabadban töltötték; a többit, az alvás idején kívül, a Nina-kaptár üregeiben, s csak éjjelre tértek az alsóbb üregekbe vissza.

A Nina-kaptár legszorgalmasb látogatói közé tartozott Palmyrin Rosette is. Távcsvét ismét felhozta előbbi szemléltetésébe, s folyását az ég szemléltetésébe és mély számításába volt elmerülve. De a mi feltűnő volt: egyre növekedő rossz kedve, lehangoltságra, sőt harapós

mérges kedélye. Nem szolt ugyan egy szót se, — baját, gondját soha sem szokta közölni senkivel, — de világosan meglátszott rajta, hogy nagyon bánja valami, sőt mélyen emésztdök. Ha Servadac vagy Procop hadnagy esetleg benyitott rejtékébe, többnyire asztalára könyökölve, számításába elmerülve, hallgatagon, fejét két tenyerébe csüszgeszve találta. Kérdezni nem merték: mi baja, de mindenki meg volt győződve, hogy valami bánja.

Ez észrevétel nem csekély gondot okozott a Gallia többi lakóinak is; mert nem alaptalanul sejdíthették, hogy a Gallia útját illető kiszámításával van kapcsolatban, melyeknek valódiságában kételkedni látszott. Már pedig nekik arra, hogy a földre visszajuthatnak ismét, nem volt egyéb kezeseségök, mint a Palmyrin Rosette számításai: és ha ezek téveseknek bizonyulnak, ha a Gallia örökre a világűr bujdosó vándora marad! Itélje meg akárki, nem volt-e elég okuk aggódni, a tudós tépelődéseit és saját számításai alapossága iránti kételkedését látva!

Egyszer Ben-Zouf a tudós barlangja előtt menve el, éles felkiáltást hallott. Megijedve, hogy valami baja van, belépett. A tudós nagy felindulásban állt asztala mellett:

— Eüréka! kiálta.

— Mi baja tanár ur? — kérdé Ben-Zouf.

— Hallo, azt mondom: eüréka. De te azt nem érted; erédj a pokolba.

Ben-Zouf el is ment, nem ugyan a pokolba, hanem hird adni urának.

Servadac megértette ugyan a szót: eüréka! annyi mint: megvan, megtaláltam! de el nem képzelhette miről van szó; vagy is, mit talált meg a tudós, a mi valószínűleg magyarázatul szolgált eddigi kételeyeinek.

E naptól kezdve Palmyrin Rosette feltűnő közeledést kezdett mutatni Hakabut Izsák iránt, a ki eddig nem csak számba nem vett, sőt undorlalt fordult el tőle. Most gyakrabban kereste, beszédbe ereszkedett vele, s a mitsoha sem tett, portékáiról, azok elárusításáról, s több efeléről kérdészködött, mintha valamit minden áron ki akarna venni belőle. De Hakabut Izsák egyáltalában nem mutatkozott közlékenynek, sőt annál jobban vigyázott magára, minél inkább vette észre, hogy valamit akarnak kivenni belőle.

— Pedig úgy van, mormogá magában Palmyrin. Ugy kell lenni, más magyarázat nincs. De nem valja be a gazember! Hisz akkor kárpótlásra kényszerítenék. Cselhez kell folyamodnom, különben célt nem érek vele.

Történt azonban, hogy Izsák mester, fékezhetetlen nyereségvágyában, esakhogy minél több pénzt kaparíthasson be, összes élelmi készletét eladta rendre-rendre, s még annyit sem tartott meg, a mennyi saját szükségére elég lett volna. Különösen a kávéja, a mit pedig maga is szeretett szürcsölgetni, egészen elfogyott, s rendre az egész készletet a tudva levő nagy áron, a közös kamrába került, a hol Ben-Zouf tartotta kulcs alatt. Kávéra szomjazván a zsidó, Ben-Zoufhoz fordult kérelemmel, adjon neki valamiképp a készletből; hiszen őt is épen ugy megilleti, mint bárki mást a Gallia lakói közül. Ben-Zouf azonban hallani sem akart arról, hogy az egyszer drága pénzen megvásárolt kávéból a zsidót is részesítse, a ki már egyszer zsebébe tette az arát. E fölötti beszélgetésüknek esetleg a tanár is tanuja levén, fel akarta használni az alkalmat, hogy megtudja a zsidótól a mit akart, s azt tanácsolta Ben-

Zoufnak, kérje meg urától, Servadactól: nem adhatna-e a zsidónak, pénzért, egy font kávé megmérve.

Mig Ben-Zouf urához ment e kérdéssel, Palmyrin a zsidóval beszélgetett, a kávé áráról, sulyáról s az egyetlen mérlegről, mely az eladásoknál szolgált, a rugós-mérlegről, mely mint tudjuk, hét fontot mutatott egy fontnak.

Mire Ben-Zouf visszatért, azzal az izennel, hogy ingyen semmi esetre, de pénzért ha tetszik, 10 frankért (ez volt a folyó ár, melyen Hakabut is adta nekik) adhat neki egy font kávé: Palmyrin csak lesbe állott, s várta mit tesz és mond a zsidó.

Ez először csak óbergatott, végre is kénytelen volt előhozni a mérleget s sohajtozva nézte a mint Ben-Zouf a font kávé kiméri számára.

A mérleg nyelve egy fontot mutatott, de a zsidó kevesellte a kávé, s a fővénység kiszalasztatta vele a száján azt a szót, melyet Palmyrin mohón várt.

— Ben-Zouf ur, kérem, vessen még rá egy marokkal, hátha a mérleg —

— Mit a mérleg — ?

— Hátha nem jól mutat ?

Palmyrinnek sem kellett több. Előrohant e szóra s nyakon ragadta a zsidót és elkezdte fojtogatni; mig Ben-Zouf nyugodtan ült a széken s a kisujját se mozdította, hogy elválassza egymástól a küzdő feleket, kik közül egyik iránt sem viseltett valami nagy rokonszenvenvel.

— Segítség, segítség! — ordított a zsidó.

A zajra Timaseff gróf és Servadac is elösiettek s kérdezték mi baj.

— Gazember, család, — rikácsolá Palmyrin Rosette. Hát bevaldod ugy-e, hogy meghamisítottad a mérleget? — Gazember, engem is megzavartál vele; én csak a te mértéked szerint mértem s számítottam az üstökösöm sulyát, azért nem talált a számításom a jelenségekkel!

— Hogyan, — kiálta Servadac elképedve. E szerint a Gallia utja ?

— Ej, nem a Galliáról van szó, hanem a Nevináról, mely sehogy sem akar rendben lenni. A Gallia! Oh a Gallian semmi hiba; az megy a maga útján, s ott lesz a mikor mondtam.

— No, ugy semmi baj! — szolt Servadac. S azért legyen megbocsátva a Hakabut mester büne is.

Ezzel a nehéz suly leest mind a tanár, mind a többiek szívéből. Palmyrin újra elővette a Nerina számításait, s csakhamar rendbe jött velök, most, mikor a zsidó bevallása után tudta, hogy a hét fontból egy negyed fontot le kellett ütni, mikor a mérleg egy fontot mutatott.

Október 7-ke óta a Gallia, elhagyva a Jupiter világot, az apró (távosóvi) planeták pályakörébe lépett be, november 1-én e pályakör s a benne nyüzsgő kis égi testek közepett voltak s most már csak két és fél havi idő választotta el őket attól a ponttól, melyen újra a földdel reméltek találkozni.

A légmérseket egyre türethetőbbé vált; átlag tíz-tizenkét (centigr.) fok volt a fagypon alatt s ámbár a tenger jege folytonosan jól tartotta magát, a szabadban való mozgás egyre kellemebbé vált, mig e két hajó, felemelve a jégen, szilárdul állt a magasban, ámbár félni lehetett, hogy a jég, ha egyszer gyöngülni fog, össze-roppan alattok a lezuhással összezuhanok.

Ily körülmények közt komolyan kezdték ismét tárgyalni az angoloknál Gibraltáron teendő látogatás tervét, mely már több ízben szóba jött köztök. Servadac különösen azért sürgette ezt,

mert nemes lelkü emberi érzete sugallta neki, hogy a földdel való találkozás (talán összeütközés) közeledtével, kötelességük a talán e részben tájékozatlan angolokat figyelmeztetni e bekövetkezendő esélyre.

Az oda juthatásnak ez idő szerint nem volt más módja, mint koresolyán röpülni odáig. Igaz, hogy száz lieunyi távolságot koresolyán tenni meg, nem csekély vállalat, napönként 25—30 lieunt számíva, az ut oda s vissza nyolcz napig tarthatott, s eleséggel is el kelle látni magokat az erre vállalkozóknak.

Servadac a vállalatot magának követtele s csak Ben-Zoufot akarta vinni magával. Timaseff és Procop végre is engedni voltak kénytelenek.

Az indulás másnapra, november 2-dikára volt határozva. Az utasok megtették előkészületeiket. Táskájukba füstölt és préselt húst, egy kézi távosót s egy iránymutató delectt tettek; prémes ruhákkal pedig jól ellátták magokat. Servadacnak, az említett emberbaráti czél mellett még egy más mellékgondolata is lehetett,

TELEGRAF, A MI A KARJÁT MOZGATJA.

SERVADAC HECTOR VÁNDORLÁSA.

mert meghagyta Ben-Zoufnak, hogy titkon egy kis trikolor zászlót fércezen össze s dugja azt az uti podgyász közé, ugy hogy senki észre ne vegye. A derék francia kapitány Ceutára gondolt, a Gibraltárral szemben levő sziklafokra, mely eredetileg spanyol birtok volt ugyan a földön, de most a Gallián még az első foglalt tulajdonává válhatott; s ha netalán ez az angoloknak eszébe nem jutott, Servadac azt hazája számára készülni elfoglalni.

Ily készüllettel indultak utnak. Az uttól semmi emlékezetre méltót sem jegyezhetünk föl. Mi változatosság, mi esemény fordulhat elő sik, befagyott tengeren, koresolya-uton ?

Mivel éjjel-nappal, a szükséges csekély pihenőket leszámítva, csaknem folyvást utazhattak és pedig nagyobb gyorsasággal mint számították, — már november 5-én, a déli nap ragyogó sugaraiiban, Ceutát pillantották meg, mint egy 5—6 kilométernyi távolban magok előtt.

Még gyorsították haladásukat, mind a ketten egybe a vágtyól, hogy a magános sziklafokra kitzhessék a francia trikolor.

Mikor már csak két kilométernyire voltak tőle, Ben-Zouf a sziklafok felé mutatva így szolt:

— Nézze uram, valami mozog a kőszál tetején.

— Ember ?

Ugy látszik mert nagyon hadonáz a kezével.

— Siessünk.

Néhány percz mulva ismét megállapodva, szemügyre vették Ceutát. Most már világosan kivehető volt, hogy nem ember, hanem egy telegraf, a mi a karját mozgatja.

Világos volt, hogy meg vannak előzve. Az angolok elfoglalták Ceutát; pózna-távirót állítottak fel rajta, s most épen Gibraltárba adnak vele jelt — valószínűleg épen az ő érkezükről!

(Folyt. követc.)

Egyveleg.

A pápák statisztikájáról több érdekes adat közöl a francia statisztikai társulat lapja. IX. Pius a 252-ik pápa. Ezen számból pápáskodott 15 francia, 13 görög, 8 syriai, 6 német, 5 spanyol, 2 afrikai, 2 savoyai, 2 dalmát. Anglia, Portugália, Hollandia és Svájc egy-egy pápát adtak, a többi pápa pedig mind olasz volt. 1523 óta valamennyi pápát az olasz bibornokok köréből választották. A római püspökök közül, kevés kivétellel a világi hatalom tulajdona jutása előtt, 70-et tettek szentté; az utolsó tíz évszázad pedig csak 9 pápát mutatott föl, kiket a szentté-avattatásra méltóknak találtak. A 252 pápa közül 8-an pápaságuk után egy héttel haltak meg, 40-en egy év után, 22-en két-három évig ültek a pápai széken, 54-en 2—5 évig, 57-en 5—10 évig, 51-en 10—15 évig, 18-an 15—20 évig s 20-an tovább mint 20 évig. A jelenlegi pápa valamennyi római-pápanál tovább uralkodik, kivéve XIII. Benedek ellenpápát, kit 1394-ben Avignonban megválasztottak s a ki 1424-ben halt meg Pencilóban, Valencia mellett. Korára nézve azonban többen meghaladták, voltak ugyanis 32—92 éves pápák, s a legidősebb volt a 100 éves III. Innocenz, a hohensau II. Frigyes ez elkeseredett ellenség.

Magyar László fia. Lux Antal tüzerőhadnagy és jelenleg a kőszegi katonai alreáltanodában a földrajz tanára, ki nemrég tért vissza Közép-Afrikában tett tudományos utazásából, Benguelában Közép-Afrika egy nyugoti partvárosában találkozott Magyar László hírneves utazónk fiával. Tudjuk, hogy Magyar László 1847 körül kelt egybe a bihéi fekete fejedelem fekete leányával, ki őt két fiuval ajándékozta meg. Az ifjabbik korán elhalt és az, kivel Lux találkozott, Esmeraldo José Barreiros Tongal nevet visel, mintegy 30 éves, mulatt és tényleg fejedelem Bihében, különben a kormány gondjaival nem szokott törődni és leginkább elefántosontkereskedést üz, titokban azonban „fekete hussal“, rabszolgákkal is kereskedik. Helyette az anyja: Magyar László özvegye kormányozza a mintegy 4—5000 alattvalót számláló országot, kit Lux szintén meglátogattott, s ugy nyilatkozik róla, hogy az egy szörnyű rút vén négerasszony.

Telephon Angol és Franciaország között. Az új találmány a két ország között a csatornatengeren át csakugyan működik. A mult heten köztött össze a Sz.-Margaret (angol) és Sangatie (francia part) közötti távirati huzalokat telephon készülékekkel. Az eredményt nemcsak kielégítőnek, de meglepőnek találták. Berlinben Stephan főpostai igazgató a császárnak is bemutatja az új készüléket. Az öreg Vilmos császár nagy érdeklődéssel kísérte a mutatványt, s végül a következő kedélyes szavakkal fordult a postai igazgatóhoz: „No édes Stephan, ha ön ezt nekem ezeltől 500 esztendővel mutatja be, akkor én önt, mint boszorkánymestert megégettetem.“

A kaukázusi kozákok és tatárok.

A föld kerekégén kevés hely dicsekedhet oly kedvező természeti alkattal és földrajzi fekvéssel, mint a kaukázusi nagy terjedelmű földszoros a Fekete- és Káspi-tengerek közt. Ez a szerencsés földrajzi fekvés mind a kereskedelem, mind az ipar-tevékenység előmozdítására egyaránt alkalmas. Két világrész, Európa és Ázsia nyujtanak itt kezet egymásnak, s két tenger hullámai öntözik e földszoros partjait: az egyik, a Fekete-tenger, Európa felé szolgál biztosan járható közlekedési utul, míg a másik egyenesen Ázsia szívébe visz. E szép, nagy vidéket a Kaukázus óriási hegyláncza két külön részre osztja, melyek ugy egáljukra, mint terményeikre nézve nagyon különböznek egymástól. Kaukázia déli tájai egyenlő szélességi fok alatt fekszenek Rómával és Nápollyal és a borostyán-, citrom-, nyári és őszi barackfák, valamint a szőlő, gyapot- és málnabokrok is gazdagon tenyésznek ott. A hegyek közt buja őserdőkkel és legelőkkel benőtt szép völgyek élveznek csaknem örökös tavaszt, míg a hegyesség nyomra az ásványország legdrágább termékeitől duzzad. A földszoros északi oldala Oroszország déli termékeny síkságainak képezi nem kevésbbé gazdag termékenységi folytatását. A hegyormok és oldalok őserdőkkel vannak borítva, de gabonafajokban szegények, s az ott lakók nagy szükségét látják házi állatokban és gabonában, mely utóbbi a síkság lakói szá-

Muszka posta-kocsis.

Kozák nő.

mára oly gazdagon terem. A lapályokon meg a hegyi termékek hiányoznak. Így tehát a közel szomszédság és két különböző természetű vidék lakóira nézve csak előnyös lehet. A természet maga kimutatja, hogy mily fontos itt a kereskedelmi forgalom és tevékenység, s minő hasznonyerhet abból az egész tartomány.

A Kaukázus vidékét oly hegyi törzsek lakják, melyek ugy származásukra, mint nyelvékre és szokásaikra nézve a lehető legnagyobb mértékben különböznek egymástól. Ily — aránylag nem nagy — területen annyí különböző eredetű nép a föld kerekégén sehol sem található együtt. E különböző népfajok a jelenleg dúló háború, s főleg a Kaukázusban kitört, de már kialvófélben lévő felkelés alkalmából ismertette voltak már lapunkban s így fölőlesleges volna részletesebben foglalkozni velök: a lezghik, abkházok, midzseghik, adigek vagy általánosan ismert nevökön cserkeszek, osszetek, kabardok, mingreliaiak, tatárok és kozákok a mostani orosz-török háboruban is szerepeltek és szerepelnek még mint hí, hol mint fellázadt orosz alattvalók. Az utóbb említett két törzs inkább

csak jövevénye e vidéken, minthogy a tatárok a mohammedán hódítások idejéből maradtak ott, míg a kozákokat az orosz uralom telepítette oda tisztán önző hatalmi czelokból. Ezeknek jutott a feladat, féken tartani a tartomány ős-lakóit s az iszlámhoz szító tatárokat. Jelen közleményünk főleg e két kaukázusi népelem életmódját és szokásait fogja ismertetni Verescsagin Bazil híres keleti utazónak és kitűnő festésznek érdekes leírásai nyomán.

A mint az utazó észak felől a Kaukázus vidékéhez közeledik, Sztavropol városán tul itt-ott már feltűnedeznek a kozák falvak és városok, melyek többnyire az országút mellett fekszenek; azonban minél közelebb jut az ember a Kaukázus hatalmas hegylánczához, e kozák helységek mind messzebbre távoznak el a hegyeségen átvezető legfőbb, s egyszerűs mind egyet-

(vesszőkerítés) védi. E kerítésnek két bejárata van jó magas és széles kapukkal, melyek fölött felirat olvasható, mely a ház alapításának évszámát és a benne lakók számát tudatja. Minden kapu mellett őrtorony emelkedik magas póznákra építve, melyben mindenkor egy-egy kozák őrködik. Ez őrtorony, mint rajzunkon is látható, néha kekrekre van építve és falpéső vezet föl az őrszobába.

A kozák természetesen lóra termett nép s a lóval bánás és lovaglás legkedvezőbb foglalkozásuk; a ló hátáncsodákat művelnek. Már kora gyermekesüktől kezdve örökösön lóháton léven, kitűnő és ügyes lovasokká válnak. Mint valami lovardahősök sebes vágatás közben lónek, a földről bármit fölragadnak, le- és fölgráznak, egy szóval páratlanok a lovaglás mesterségében. Sokszor megesik, hogy az idegen látogatók vagy előkelő urak kedvéért nagyszerű lövésnyrt rögtönöznek, s az ember alig győzi bámulni örülni gyors vágatásukat s egyéb lovaglásbeli ügyességeket.

A kozákok öltözete csaknem olyan, mint a kaukázusi hegyi lakóké; elfogadják ezeknek viseletét az ekelelő nagy báránnyőr-süvegűl kezdve a csinos kis lábbeligi teljesen. Bár a kozákok a hegyi lakóknak esküdt ellenségei, azért azoknak bámulatos vitézségét, utánozhatatlan hidegvérűségét s páratlan merészségét őszinte tisztelettel csodálják. A fiatal kozák a kaukázusi hősközhöz igyekszik hasonlítani, nem csupán merész modorával, hanem ruházatában

Kozák őrtorony.

Tatár gyermekek lóháton.

is. Máskülönbben a kozákok, mikor békeben otthon tanyáznak, s földjeiket művelik, nem igen különböznek Kis-Oroszország egyszerű földmivelőtől; ugyanoly sapkát és ködmönt viselnek, mint amazok. A nők is majd mindig és mindeütt ugy öltöznek, mint a kis-orosz nők.

A férfiak időtöltését a harcziassabb mulatásokon kívül, milyenek a lovaglás, tornázás, vadászat stb. — főleg a sakkjáték képezi. Ha idejük engedi, óráig eljártanak egy ültő helyökben, s a játékba néha ugy elmélyednek, hogy azt sem tudják, mi történik körülök.

A kaukázusi s általán véve az összes oroszországi utakról és postarendszerről nem sok dicsegetést tud mondani Verescsagin. Az utazás többnyire postakocsikkal történik, ha t. i. az utazónak külön alkalmatossága nincs. Az utak iszonyu roszak és sohasem javítják, ha csak valami nagy ur arra nem jár. Ilyenkor a környékbeli parasztokat összerapancsolják, kik aztán a kátyukat és vízmosásokat rózsével galyakkal kitöltik s kész az utjavítás. Ha eső van, kerékagyig ér a sár, s a kaukázusi utakat ezenkívül a folytonosan közlekedő hadiszertár-

koscsik kerekéi annyira főlgyájk, hogy könnyebb és kisebb koscsiknak teljes lehetetlenség azokon járni. A postakoscsik is csak lépésben haladnak előre. Ha ilyenkor az utazó az *ivoshitkot* (postakoscsik) szőlintgatja, ez irigylendő hidegvérrel azt feleli vissza, hogy: „Se baj; lépésben is majd csak megérkezünk; minél lassabban megyünk, annál tovább jutunk!”

A posta-állomások épületei a lehető legnyomorultabbak. Oly szállást kap ezekben az utas, hogy teljes életében vissza fog emlékezni rá. „Hogy kell fogalmat nyernünk az oroszországi utazástól elváratlan bosszúságokról és kellemetlenségekről” — írja Verescsagin — „tudunk kell, hogy minő fajta emberek a posta-állomások felügyelői. Ezek többnyire gorombák, mint a pokrócz, de hát ez a hibájok menteségét talál a multban. Még nem rége ideje, hogy az utazók részéről nem csak fenyegetéseket, bosszantásokat, de néha botlásokat is kellett tűrniök. Emlékszem, hogy az egyik állomáson sehogysem tudtam elaludni; a felügyelő holt-részeg volt és szobájában, melyet az enyémtől csak vékony fal választott el, az egész éjen át vallásos énekeket énekelt minden kigondolható hangváltozaton. Egy másik öreg és nagyon tiszteltre méltó kinézésű felügyelő meghívott, s úgy látszik, ugyanezt tette valamennyi vendégével, hogy hallgassunk meg tőle egy jó rakás régi dalt, melyeket ő fuvalán játszott el.”

Verescsagiu a kozákok földjéről a Dariel-szorosuton át a Kaukázus déli oldalára ment, hol a többi ősnépeken kívül főleg tatárok laknak. Az ut itt sem volt külön mint az északi oldal, s majd mindenütt lovak, tevék s egyéb teherhordó állatok hullával vagy csontvázaival voltak borítva, melyek a rekkenő melegség miatt dőltek ki. Szerencsére a környékbeli éhes kutyák és a ragadozó madarak gyorsan csontvázra eszik az elesett állatokat, melyek máskülönben döglételessé tennék a levegőt.

A kaukázusi tevék sorsáról meglehetősen szomorú képet tár elénk az orosz utazó. „Az ut szélén” — írja — „egy karaván találtunk, mely pihenni állott meg. A tatár tevehajcsárok rögtönzött sátrak alatt élvezték a nyugalmat. A terheiktől megszabadult állatok a közelben található hityány füvet és bogácsot rágiéskáltak vagy pedig nyugodtan heverésztek a napon. A nyugtó teve szót állt nyakát és orrát előre nyújtja, alsó ajkát legibgyeszti, orrlukai szélesre nyitva, szeméi be vannak hunyva és horkol kegyetlenül. Szegény állat! Epikurusi módon élvezi a ritka kellemes pillanatokat, melyeket gazdái csak kényszerűségből engednek számára. Mihelyt az est üdőbb levegőt hozott, a karaván ismét utra kel és meg folytatónan, megállás nélkül egész éjen át, sőt másnap reggel is.” Utazónk valóságos tanulmány tárgyává tette a kaukázusi tevéket, miről eléggé tanuszkodhatnak az általa készített teve-tanulmányfők, mely ritka gondtal rajzolt képekből ez alkalommal mi is bemutatunk hármát.

A kaukázusi tatárokról, szintén Verescsagin uti jegyzetei nyomán, lapunk egyik régibb évfolyamában terjedelmesebb ismertetés volt már közölve, s így ez alkalommal inkább csak általánosságban fogunk róluk egyet s mást elmondani. A Kaukázus hegyláncaitól délre, főleg Karabagh és Shirván tartományokban, de mást is elsőtört, többnyire tatárok vagy örmények laknak. Ezek a vidéken, falvakban egymástól egészen elkülönítve élnek, míg a városokban inkább össze vannak vegyülve. A tatárok majd mind mohammedánok és a törökök ügyével mindig rokonszenveztek. A férfiak mind szép, szálás emberek, a nők pedig többnyire csinosak, kellemes és szabályos arcvonásokkal. A nők épen úgy néznek a lovon, mint a férfiak, két oldalt vetett lábakkal, és igen ügyes lovasok. A fátol, melyet hordanak, nem csupán arczukat, hanem egész alakjukat elfedik, mert sarkukig ér s csinos turbányokhoz szép, gyakran értékes tükkel van oda fűzve. Illető rajzaik egy vén s egy fiatal tatár nőt és egy öreg tatár ferfit ábrázolt Shusha város környékéről. A lóháton ülő két tatár gyermek az orosz utazót igen ügyesen kalauzolta Shirván utalan rengetegekben.

Végül meg kell még említenünk, hogy a Kaukázus a tulajdonképeni Oroszországból származott sokféle vallásfelekezeteknek is menhelye és hazája. Ezek közt most csak a *malakanykat* említtük meg, mint a sok különös felekezet közt talán a legkülönösebbet. Theologiai

és bölcsészeti rendszerök jóval tökéletesebb a többi felekezetekénél, de szokásaik és vallásos szertartásuk nem kevésbé hóbortosak. E vallásos felekezet körülbelül a XVIII. század elején jött létre, s valami Lupkin Prokóp nevű szerlecz alapította. Először a tambowi kormányzóságban tűntek föl. A malakany név tejevőt jelent, minthogy ünnep- és böjti napokon a tej élvezetét megengedik maguknak. Ők magukat Iszthiá Christianék-nak (igazi keresztényeknek) nevezik. Csendes természetű emberek és szeretik a békét és rendet, hanem azért rendkívül fanatikusok, s e miatt sokszor szélsőségekre ragadtatják magukat. I-ső Napoleont nagyon tisztelik, sőt Oroszországból történt visszatérése után küldöttséget is menesztettek hozzá Franciaországba. Egyik rajzuk a malakany vallásos gyülekezetét tünteti föl, mikor isteni tisztelet végett valamelyik buzgó hívő házában összejönnek a szentírás olvasására és saját hitelveik szerint való fejtegetésre.

Török harcosok imája a csata előtt.

(Képpel.)

„Gyakorold a te Urad magasztalását napfelkölte és annak lefordozása előtt . . . hogy tegyen boldoggá az a kilátás, miszerint az Istenlő nagy kegyelésben fogsz részesülni.” Így szól a Koránnak az imádkozást megparancsoló verse, és az igazhívők a mohamedán szentírásnak egyetlen parancsát sem teljesítik lelkiismeretesebben és szigorúbben, mint ezt, bárhol és bárminő körülmények közt legyenek is: a sivatag kietlen homokbuczkái közt, hol reggeli mosakodásaihoz — viz hiányában — futó homokot használnak, vagy pedig Sztabul avagy El-Kahira (Kairó) népes utozán és bazárjaiban, nekik az teljesen mindegy. Az igazhívő ebbeli kötelességét háboru idején sem feleli el, mert ezredét mindenütt elkíséri a Müezzín, a ki, alighogy a nap csendesen alá hanyatlani kezd, ha táborban tanyáznak hevenyében összetakolt órtoronyból, a csatatéren, az ellenség előtt pedig valamelyik társukér vagy földhányás tetejéről, de mindenkor igazi vallásos buzgósággal kiáltja el, hogy: „La Allah il Allah, Mahmud Rusoul Allah” („Az Isten Isten és Mohamed az ő prófétája”) — s szólítja fel a harcosokat esti imáik elmondására és szokásos térdhajtásaik megtételére. És a derék katonák ritkán mulasztják el hűségesen engedelmesséni e szent parancsnak, s kétségtelen, hogy a képünkön lerajzolthoz hasonló jelenetek alkalmazásával nem egy „igazhívő” vitéz uytitokban megtollja buzgó imáját a prófétához intézett ama kérelemmel is, hogy ne felejtse el azt az ígértét, melyet a Korán ama savaiban tett, a melyek bátorságot és kitartást öntöttek szívébe a véres háboruk éles pusztító küzdelmei közt és a mely szavak szerint „a ki az Isten vallásáért harcol, akár elesik, akár győzelmesedik, minden bizonyynal nagy jutalomra tarthat számot.”

Karcolatok egy hétről.

Eseményekben igen gazdag hét. Először is meghozta a hadviselő között, ha nem is a végleges békekötést, de legalább a fegyverszünetet, mely tartósabb békét enged reményezni, ha ugyan újra föl nem szítja a viszály lángjait valami előre nem látott — Nikó Lina.

A fegyverszüneti tárgyalásokat neutrális hatalmak vették kezökbe. Naponkint folynak alkudozások, melyekben a hadakozó felek hol egyikére, hol másikkára gyakoroltatik hatalmas presszió. E külbeavatkozás, mely nem csak hogy ama határok között szüntetette meg a fegy-

verdurrogást, melyekre az eddig szorított, hanem gondoskodott arról is, hogy a háboru iszonyaitól eddig megkímélt területek határain át ne csapjon, a béke kérdésre nézve valóságos szerencsének mondható. A békétárgyalások színhelyének neve is szerencse — a *Fortuna* épülete, a budai várban, a hol bünyenyítő törvény-szék ülései, az esküdtszékek és Miletics tartatnak.

Vége tehát a duellum-mániának. Pedig ugyancsak e héten történt, hogy újra kitöréstől lehetett tartani. December 2-án (végzetes emlékeztető nap!) vadászversenyt tartottak a pesti gyepen. A handicap-akadályversenyre Oak-Fame is be volt jelentve. Fuss vagy fizes! Fizetni káros, futni pedig a magyar szőlomszónás szerint: szégyen ugyan, de hasznos. Oak Famenek tehát futni kellett. De nem sok kedve volt hozzá. No hát az ostor meg a sarkantyú segít s Oak-Fame megindul. De egyszerre kikap a pályáról. Megint csak neki terelik. Elér az első akadályig. Ott megbusulja magát és megáll. A jó lovas megszorítja a bordáit s Oak-Fame neki iramodik, s egy pillanat — és nyekk! benn van az árokban. Hiában mondja neki a lovajga, hogy „hop-hop”, — nem érti. De hogy ókrólkel vontatták volna ki az árokból, az rágalom.

Hanem aztán mikor kikerült a napvilágra, így szólának hozzá: „Hallod te Oak-Fame! Nem vagy te Oak-Fame, hanem In-Fame!”

No kérem ez a legnagyobb meggyalázás, melylyel egy telivért illetni. Ezt vérről szokás lemosni. Mindenki el volt készülve, hogy ennek komoly párbaj lesz a vége, talán halálos kimenetelű s a félénk újságírók már jelentést is akartak tenni Thaisz kapitánynak, hogy akadályozza meg.

De, ó szörnyűség, az In-Famenak nevezett Oak-Fame szótlán viselte a gyalázatot, nem provokált még egy pen-pont sem.

Ez hallatlan eset a lovagiaságra igen sokat adó körök annálisaiban. Nem is maradhatott annyiban. A többi telivérrel azonnal ülést tartottak s kifejezve méltó megbotránkozásukat, elhatározták, hogy többé nem futnak vele. És így a szegény Oak-Fame a társaságra lehetlenné tette magát. Ki van rekesztve, meg van halva.

Meg vagyunk azonban győződve, hogy rehabilitálni fogja magát, és itt van az a pont, melytől a folyamatba tett békepreliminárak sikerülttéljtjük.

Más nagy esemény is volt még e héten. Valami új masina kezd elharapózni. Egy olyan telegráf, a melyik beszél. De nemcsak beszél, hanem énekel is, és füttyöl és nevet és köhög és tüsszent. Szóval minden képzelhető hangot megcsinál.

A távirót valaha ekkép magyarázták a gyengébbeknek: „Ugy-e, ha a macskának a farkára lépsz, hát az akkor nyávog? No hát már most képzél magadnak egy olyan macskát, a melyiknek a feje Jeruzsálemben van, a farka pedig Makón. Ha most Makón ennek a macskának a farkára hágsz, hát ezt Jeruzsálemben megtudják, mert ott elnyikantja magát.”

Ez a hasonlat a telegráfra alkalmazva igen sántított ez ideig. Mert ha a macskának a farkára hágtak Makón, Jeruzsálemben legfőjebb karmolt, de nem nyikantott. De most már kireparálták a hasonlat kurtább lábát, nem sántít többé, — a megtafosott farku macska csak ugyan nyávog. S azért hívják Telephonnak.

(Ha most német írök volnánk, ki tudnól mutatni egy rossz calembour-ral, hogy ez az új találmány tulajdonképen visszaesés. A villanyszerkezet, melylyel az egymástól távol eső emberek eddig a gondolataikat villámgyorsan közölték, eddig Tele-Graf volt. Az új szerkezet sokkal kisebb rangu valami, mert ez csak Tele-Von.)

No de akárhogy van is, annyi bizonyos, hogy most mindenfelé azt próbálgatják az emberek, hogyan tudnának messze mértőfedlekre, sőt még a tengeren is túl elküldeni. Kinyújtóztatják a hangot az új szerkezetrel, melynek segítségével minden európai élő szóval szemtől szembe össze fog gazemberezhetni minden yankeet Amerikában. A minek aztán az lesz a következtetése, hogy a yankeek titálának egy olyan szerkezetet, mely ismét a golyó pályáját nyújtóztatja ki, úgy hogy a yankee csak bele süti a

revolverét az ördögös masinába s az a tenger-alatti sodronyon elhozja a golyóbit egyenesen annak az európai embernek a szájába, a ki még akkor is megütésztél titulusokat kiabál a drót másik végére erősített klarinétba.

Igy szüli egyik találmány a másikat.

De félre a tréfával. Az új találmány csakugyan nagy horderejű. Ha sikerül tökéletességre fejleszteni, teljesen fölöslegessé fog tenni minden — ujságot.

Az előfizetők nem lesznek kénytelenek szemüket rotálni. Mert az így lesz: Hálózatot fognak készíteni az egész országban keresztül-kasul telephon-sodronyokból, — azon módon, a hogy Budapesten a vízvezeték hálózatot csinálták. A mely házi ur azt akarja, hogy a könyvéjében bugyogjon a friss forrás, csak bejelenti a hatóságánál, s az a főcsőből oda vezet neki egy mellécsövet. Hát a prenumeránsok is így fognak tenni. Megüzénik a „Hon”, a „Napló”, az „Egyetértés” és a többi ujság kiadóhivatalának, hogy ök prenumerálni akarnak. A kiadó aztán a telephonhálózatból, — mint a pók, — kibocsát egy sodronyszálát, melynek vége ott lesz az ebédli kandallója fölött, a szükséges beszélő trombitával. Akkor a család szépen összeül és kedélyesen vacsorál, miattal a szerkesztő urak innen a fővárosból elbeszélnek nekik, mit csinál Mac-Mahon, mi történt Etropolnál, hogy érzi magát a czárevics, mi az ára a gabonának Lindauban, micsoda numerusokat buzta ki a budai lutrin és a többi. És ezt a familia kvaterkázva vagy pipaszóval kedélyesen hallgatni fogja Bükkszigőn, Kenderesen és az egész országban. Sőt mi több, a szerkesztők gondoskodni fognak, hogy az országgyűlésen elmondott beszédek is első szájából vehessék a tisztelt előfizetők s egész terjedelmében élvezhessék Tisza, Széll, Ghyecz, Bedekovic, Tóth és a többi Kálmánt.

Ilyen hasznát fogják venni a telephonnak a nagy hírlopok. Mi azonban, szegény „Vasárnapi Ujság”, az új találmány dacára is megmaradunk eddigi papirus-alakunkban, mert hát a képeket dróton elküldeni nem lehet. Mig valami bolond ángliusz ezt is ki nem eszeli valahogy.

De még ezzel sincs vége a hét nagy eseményeknek. E héten ment fel Bécs városába hatvan kemény delegátus. Vívén vágokkal számos millió forintokat, — mert hát ott uagy az „entrée.”

Szívesen is fogadták őket a németek. — elképzeltetni. Meg is érdemlik, mert csupa jó szándék vezette oda. Itt ugyanis az volt a hire, hogy a közös hadügyminiszter jövő évi költségvetésében egy új fölfedezés elfogadását fogja proponálni, mely még nagyobb horderejű, mint a telephon, s hivatva van teljesen átalakítani az egész stratégiát.

A dolog így áll: — mondja a fáma, — kétséget se szenved, hogy az Uchatius által föltalált aczél- és bronzkeverékből öntött ágyuk minden ágyu között a legmesszebbre hordanak. De hát az ágyuk készítésének titkát szerencsésen sikerült fölünk ellopni jó barátunknak és drága szövetségeseinknek: a burkusknak és a taliánnak, — s most megint úgy áll a dolog, hogy Berlin és Turin ép olyan távol van Bécshez, mint Bécs Berlinhez és Turinhoz. (A titok fölfedezése előtt nem így volt.) Gondoskodni kellett ennél fogva előbbi tulsulynuk visszaállításáról. S kitűnő chemikusainknak csakugyan sikerült felfedezni egy oly anyagot, melyből ha ágyut öntünk, az még messzebb hord, mint az aczél-bronz. És ez — az arany. Öntsük tehát ezen-tel aczél-bronz Uchatiusainkat aranyból. S a nagyobb siker biztosítása végett jó lesz a lövegeket is hasonló anyagból készíteni. Azoknak aztán — biztosak lehetünk benne — semmi-fele ellenséges vár, erősség vagy batteria ellen nem állhat. Mindenütt ki fog járulni győzedelmes hadseregeink előtt a kapu.

Delegátusaink tehát dagadó kebellet siettek föl Bécsbe, hogy ott a 3000 tábóri és 1000 várágúra szükséges anyagot lelkesen megszavazniok s loyaltásukat ilyen módon újból megpecsételhetniök fényes alkalmuk nyíland.

Azonban Bécsbe érkezve, a közös hadügyminiszter mit se tudott a dologról. Ez mélyen

megszomorítja a magyar delegátusok szívét, s hideg zuhanýkét hűté le lelkesedésüket. Most még kísérletet tesznek, nem sikerülne-e a hadügyminiszter rabészélni, hogy öntesse az ágyukat legalább — ezüstből. Ez is jó messze hord! Lám Karszt is ez vette be.

Ezt az örömet talán nem is fogják megtagadni tőlök oda fenn. Hisz utóvégre is abból a kerek kis összegből, melyet ott megszavazni magasztos feladatukká vált, ez a csekélység is kikerül.

Azok a képviselők a kik nem részesültek a szerencsében, hogy delegátusoknak választásának, — addig-addig törték a fejüket, hogy elvígve ö nekik is sikerül gondoskodni valami meglepetésről, melylyel, most haza térve, harmadfél estzendi serény munkálkodásuk eredményeként, tisztelt választóiknak karácsonyi ajándékul kedveskedhessenek.

Haza mennek teljesített kötelességek boldog tudatában, s ragyogó arczal fogják átnyújtani a Krisztkindit, — mely legalább minálunk — szintén a nagy horderejű találmányok számát szaporítja.

Lehet képzélni, mennyire meg fognak neki örülni a kedves, szeretett választó polgártársak, mikor a képviselő majd eléjük áll s bemutatja, a mit a kis Jézuska karácsonyi ajándékba hozott: — a nyaktöltőt, a guillotinét.

Hja bizony, a kis Jézuska gondoskodik a — jó gyermekekről.

Törs Kálmán.

Irodalom és művészet.

Vajda János jeles költőnk legújabb műve: „Táldokozások budapesti életkép versekben” megjelent. A mű magán viseli Vajda merészén szárnyaló költői szellemének bélyegét, nyelve erőteljes és zamatos, költői képekben és ragyogó leírásokban gazdag, s nemcsak belbeszélés és vonzó tartalmánál, hanem a választott forma újdonszerűségénél fogva is méltán felköltetheti a költészet iránt érdeklődő közönség figyelmét. — A füzött példányok már megküldettek, a diszkotésnek e héten költönek szét az előfizetőknek. A megmaradt példányokra az előfizetési, illetőleg megrendelési határidőt szerző f. december hó végéig meghosszabbította, s a postautalványval vagy utánvétellel szerző lakására („Vajda Jánosnak Budapest IV. ker. országot 33.”) címzett megrendelések folytán a kivánt példányok posta útján azonnal megküldetnek az illetőknek. Füzött példányok megrendelési ára 1 ft 20 kr., diszkotésűeké 2 ft 20 kr. A Franklin-társulat nyomdájában díszesen kiállított kötet 11 ivre terjed. Ez új költői mű példányai kivádon ajánlatosak karácsonyi és újvi ajándokul.

Hugo Viktor „Egy bűn története” című könyvének második kötete nem jelent meg decz. 2-kára, politikai okokból. A költő e kötethez egy „Sedan” című fejezetet is írt, melyben sokat bár, de elég kiméletesen beszél a „vitéz sebesültről”, s minthogy ez Mac-Mahon, attól tartanak, hogy a kormány a rendkívüli sok kiadásra számított művet lefoglal-tatja, a szerző és kiadó tehát várnak, a ha addig nem változik a politikai helyzet, külföldön, valószínűleg Belgiumban kerül a könyv piacra. — Megemlítjük itt, hogy az „Egy bűn története”-nek magyar fordításából megjelent az első füzett Tettey Nándornál. A második füzett nyomon fogja követni.

A jelen számunkban található mnatvány szövegét az első füzettől vettük.

A Franklin-társulat kiadásában megjelent „Olcsó könyvtár”-ból ismét néhány füzettet vettünk, méltó folytatásait az előbbieknak s tanult a vállalat szerkesztésében folyást nyilatkozó jó ízlésnek és elv-szerű eljárásnak. Az új füzetek a következők: 41. füzett: Kovács Páltól „Farsangi kalandok”, beszély (20 kr.); tulajdonképp két összefüggő beszély: „Vizkereszt” és „Hushagyó”, az épen most jubilált szerző két legjobb műve, méltó, hogy föllevevites-sék, több mint negyven év után. — 42. füzett: Csokonai „Lillája”, érzékeny (szermeli) dalok, három könyvben (30 kr.). — 43. füzett: *Morimés* Prosper „Carmen”-je, a kitűnő francia beszélyíró e jeles novellája új érdeket nyert nálunk is a belőle készült hasonczimű opera közkedvessége által (20 kr.). — 44. füzett: Nagy Ignác „Tisztújítás” című egykor

akadémiai jutalmat nyert s a szinpadon is rendkívüli tetszést aratott vígjátéka 4 fely. (40 kr.) — 45. füzett: „A francia politikai életből” jól válogatott rajzok és beszélyek Murray E. C. és Grenville után angolból fordították Belényesi G. és Huszár I. (ára 60 kr.). — 46. füzett: „II. Lajos és udvara” újabb történelmi nyomozások alapján készített érdekes történelmi rajz Fraknoi Vilmostól (ára 20 kr.). — Ajánljuk e derék vállalatot, melynek minden egyes füzete külön is kapható, olvasóink figyelmébe.

Gróf Eszterházy Kálmánról, az erdélyi hazarész egyik legműveltebb főrangú hölgyétől „Költészet és történet nők számára” című mű jelent meg a Franklin-társulat kiadásában. Az írónő, ki — dicséretre és követésre méltó példaként — maga foglalkozik gyermekeinek nevelésével, e könyvet eredetileg csak gyermekei számára írta „utvetetőnek az irodalom mezéjén”, s ismerőseinek és barátainak ösztönzésére adja át most a nyilvánosság számára. A könyv előrebocsátja a verstan rövid előadását, három főrészen tárgyalja, s válogatott szemelvényekkel illusztrálja az elbeszélő, a lyrai, s a drámai költészetet. Kerülve van benne minden, a mi nem volna a zsenge kor szemei elé való — s dicséretesen meglátszik rajta az anyai keze tapintata. — A 260 tömött lapra terjedő s igen szépen kiállított könyv ára 2 ft. „Erzsébet királynénak” van ajánlva.

„Gyakorlati szőlészet” (gondolhatók: széptani kritika? — nem, hanem) az egészség és szépség természeteszerű ápolása, dr. Klenke Armin után K. Beniczky Irma. A „Közhasznú családi könyvtár” (kiadja a Franklin-társulat) 20-dik száma. Ára, mint a többi füzeteknek is, 40 kr. Az esztelen és tulhaj-tott (bár divatos) kendőzés és arcz-szépítés ellenében, hasznos és jó irányú mű. Hölgyeknek ajánlható.

Az „Újabb országgyűlési fény- és árnyképek”. (írta Kákay Aranyos Nr. 2) első kiadása teljesen elfogyott, s megjelent már második kiadásban is, a mi a jelenlegi irodalmi viszonyok közt mindenesetre ritka jelenség. Ez új kiadásban bővítve van a Honchárdról, Péchy Tamásról és Baldácsy Antalról szóló fejezet. Egészen újak a Csemeghy Károlyra és Prileszky Tádéra vonatkozó karcolatok, s végül egy függelék, melyben a szerző többek közt bejelenti a fény- és árnyképek folytatását. A könyv az Athenaeumnál jelent meg s minden könyvárusnál kapható; ára 1 ft 60 kr.

Az országos magyar gazdasági egyesület jószág-ismeretési füzeteiből most jelent meg a negyedik. E füzett gróf Sándor Móríc bajna-biai uradalmát ismerteti, 196 lapon számos ábrával és térképpel. A bevezetés kiemeli, hogy az említett uradalom, gazdasági tekintetben, hazánk egyik legérdekesebb pontja, és hogy e terjedelmes birtokon a gazdasági munkásság minden irányban kitűnő. Az uradalom megtekintésével és leírásával megbízott küldöttség tagjai Korizmes László, Kenessey Kálmán, Wagner Károly, Tormay Béla, Kodolányi Antal és Morócz István voltak.

A „Gazdasági Mórnök”, a Gondó Béla szerkesztése alatt megjelenő népszerű szakfolyóirat mutatványsszáma mai számunkhoz mellékelve küldetik szét. Ez új szakfolyóiratot már több ízben volt alkalmunk az érdekelt olvasók figyelmébe ajánlani, s most elégnék tartjuk ez ajánlatunkat egyszerűleg ismételni.

„Hasonszenvi házi orvos” című második kiadásban jelent meg dr. Dudits Miklós kézikönyve, különös tekintettel azon határvonalok kijelölésére, melyben tul nemorvosnak gyógyítani nem helyes. Kapható Tettey Nándor és társánál. Ára 1 ft 80 kr.

„Fall naptár”. Irodai és üzleti, posta-távíradfal-naptár” jelent meg Debreczenben Csáthy bizománnyában, Ára 35 kr.

„Uj szemüvek. Táborcsy és Parschnál megjelent „Magyar ábránd népdalok felett” (1. „Szeretek én egyetlenegy virágot”, 2. „Mariskám, Mariskám”, 3. „Főt dal”) zongorára szerző id. Ábrányi Kornél, ára 1 ft 50 kr. — „Szeleldma”, polka ifj. Fahrbach Fülöptől, ára 50 kr. — *Röszavályi és társa* kiadásában megjelent: „Debreczeni emlék”, magyar ábránd, zongorára írta ifj. Sz. Nagy Károly; ára 1 ft. — „Ima a harcz előtt”, négyhangú férfikarra szerző Sz. Nagy Károly; ára 50 kr.

A nemzeti színházban e héten Meilhacól került szinre egy szellemes francia vígjáték, „Attache”

Egy határozat használt petti sor, vagy annak helye egyszeri ígátfőnél 15 krajczár; többesrét ígátfőnél 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden ígátfő után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalkunk számára hirdetőnyelket elfogad **Bécsben: Haszentein és Vogler Wallischgasse Nr. 10, Mosse N. Sclerstraße Nr. 2** és **Oppelik A. Wollzeile Nr. 22.**

4096-S
Ár-leszállítás!
Női divatkelmek
 és kész öltönyök
 mélyen leszállított áron
Keller és Zsitvay
 női divatár-raktárunkban
 Budapesten, szervitater, szerviták épületében.

Sorsjegyek részletfizetésre.
 4122 Legközelebbi húzás
Magyar sorsjegy 100 frtos 20 részlet 5 frtjával decz. 50 frtos 17 3 frtjával 15-én. jan.
Salzburgi sorsjegy 11 2 frtjával 3-án.
Bécsi sorsjegy 24 5 frtjával jan. 3-án.
Hitel-sorsjegy 20 10 frtjával
 Magyar sorsjegyre 3 frt. Bécsi sorsjegyre 3 frt. Hitelsorsjegyre 5 frt. együtt 10 frt 25 kr. sorsjegyekre, állampapírokra, részvényekre legutányosabbban **Előlegek banküzletében, Lóry J.** hatvani-utca, az újvilág-utca áttellenében.

Figyelmeztetés sérvbajokban szenvedőknek!
 Legujabb találmányu ruganyos sérvkötőkön Ausztria-Magyarországban után-észítet ellen es. k. legmagasabb szabá- alommal biztosítottak.
 Figyelmeztetjük ennek folytán a t. cz. közhímségét, hogy ruganyos sérvkötőnk egyedül nálunk kaphatók, hogy azokon ércérögök nincsenek, a sérvnyíl- lásra egyenletes nyomást gyakorolnak, és éjjel nappal fájdalom nélkül viselhetők. tely s nagy száma beteg sérvkötőnkől a legnagyobb elismeréssel nyil- laloztak.
 Ruganyos sérvkötőinket, köldök-sérvekben, anyaméh és vég- bélesében szenvedők számára készítettük.
 A ruganyos sérvkötő megrendelésénél kérjük tudatni, hogy az jobb, bal, vagy kettes-e, az utóbbiak a sérvnyílások egymástól távol- ságát, mindenesetre pedig a medence körzetének a sérv nagyságának mértékét.
 A ruganyos sérvkötők ára:
 Egy darabja 6 frt.
 Egy finomabban díszítve darabja 7 frt.
 Kettes darabja 10-16 forintig.
 Köldök-sérveknek 10-15 forintig.
 Gyermekek részére 4/5-ig alacsonyabb.
Schottola Ernő és Neoschil,
 Budapest, váci-utca és Gizela-tér sarkán, Mocsosnyí-ház, a ruganyos sérvkötők feltalálói és egyedüli készítői.

Bécsi karácsonyi ajándék
 csak 4 frt 95 kr. o. é.
 A legujabb 90 darab játékszerünk és leányoknak, bármely kor és bármely állásban, közöttük pompás, mintas darabok, melyek feltűnést keltenek.
 — Mindenki oly gyorsan vásároljon, mint csak lehetséges, miután később érkező megrendelések nem lesznek oly p. ut-sán kivihetőek. 3294
 1 nagy opera-színház 1 dobozba csomagolva, alakokkal és dísz- letekkel.
 1 zene-eszköz, jól hangolva, me- lyen minden gyermek játsza- hat; hatósós darabok.
 1 teljes gyermek-teríték britan- nia-esztiből.
 1 carton, az or-sz-török harcz- tért tartalmazva.
 1 carton, teljes könyvha-felsere- gés fém-ből, tartalmazva.
 1 várástrombola, igen eredeti.
 1 igen csinos kávéörli főkökkel.
 1 napolyi dudu, fölérszethető lég- gúmbbal.
 12 gyönyörű briliáns karácson- fa-díszletmenny.
 30 karácsonfa-gyertyatartó új készlettel.
 30 szines villanyos briliáns-gyer- tycsaka viaszból.
 1 villanyos 12vegyelő, belsejében állatár, mely ha a golyóit föl- akasztjuk, u-rák, és minden törk- össze.
 Ezen összesen 90, valóban kedves és minden gyermeket lebilin- cselő játékszer csak 4 frt 95 kr., -ral több.
 Ezenkívül legnagyobb raktár Bécsben, mindennemű játé- kszerből, úgy mint: babák a legujabb divat szerint öltöztetve, dajkák kr. 90, frt 1.50, 2, 3, 4, 5, egész 10 frt; öltözék nélküli babák hajjal; énekesláda, kisláda, beszéde dajkák frt 1.50, 2, 3, 4, 5, egyváltan egész hadi felszerelések fűnkak, nyomtat: 1 puská, 1 kard, 1 csákó, 1 dob, 1 tölteny-táska, 1 trombitás stb. készleten- kint frt 1.50, 2.50, 3.50, 4.50.
 Az eladás történik november 1-től egész deczemb. 28-ig a **Játék-raktárban, Bécs, Praterstrasse 16.**

Karácsonyi és újévi ajándékok.
A. WISSNYEI GYULA,
 Budapest, váci-utca, 11. szám.
 ajánlja dús raktárát a legujabb szines selyem- és csipke cravatteok-, csipke és áttört munkájú vászon készelő- és gal- lérok-, néhuk-, Chemisetek-, fátylek-, a legujabb formájú pongyola-főkötők- és minden más, női fehérnemű- és pipe-re- árban.
Menyasszonyi, béli és estélyi ruhák
 a legujabb párisi modellek után, a legolcsóbb árak mellett.
 Elegáns béli ruhák 25 frttől feljebb.
 Árak a legolcsóbbra szabottak.
 Vidéki megrendelések a legodosabban állítatnak ki.

Kölcsönkönyvtár.
 Ezen intézet a legduabb választékát nyújtja a magyar-, német-, francia- és angol mulatótt szép- irodalmi műveknek.
 Törökzik a Magyar tisztelt olvasó-közönséget az irodalom legujabb termékeivel folyvást megis- mertetni, a megbízások pontos eszközölését biztosítja. Az előfizetési feltételek úgy helyben mint vidékre a legutányosabbra szabottak.
 Könyvjegyzékek kívánatra szivesen küldetnek.
LAUFFER TIVADAR,
 könyvtárn.
 4105 Fehér hajó-utca 2. szám.

Csak 4 frt 20 kr. o. é.
 egy egész iparcsarnok, a míg t. i. a készlet tart; állván a követ- kező jól munkált árakból, nyomtat:
 1 pár igen szép china-esztib asztali gyertyatartó üvegtármakkal.
 6 db. finom fém kávé- vagy vis- ceszse.
 1 lakaroz kabinet-óra, mint jól járó ismeretes.
 1 napsugár-szeb-, utcazi- vagy lépcsőlámpás, mely a légszeze- bez hasonló világosságot ad.
 1 finom ezukorszelenze fából, árral ellátva.
 1 pompás petróleum-lámpa, min- den bizonál használható.
 2 igen hatásos szobor vagy váza valódi angol majolikkából.
 3 igen finom tojás-pohárka c'i- na-esztiből.
 12 db. nagyon használható kanál,
 melyek mindig fehérek ma- radnak.
 1 aranyezüzfazata fényképalbum.
 1 fall gyújtó-eszköz, vadász-jele- netet ábrázolva.
 1 igen szép eszegetyű nickel-fém- ből.
 1 bevásárló kosárka bastból, him- zessel.
 1 garnitúra urak és hölgyeknek: mell- és készelő-gombok, és 3 illő gyűrű, mind talmi-arany.
 6 db. igen szép fénykép-keret.
 4 db. olajszin-nyomat kép arany kerettel, kétszékű vagy vi- lági genreképek.
 6 db. valódi Dr. Dupont-féle nő- vény-töltet-szappan.
 Mind együtt vére nem ke- rül több csak frt 4.20, szállítással 50 kr.-ral több!
 a nemzetközi iparcsarnokban Bécs, Praterstrasse 16.

Alapulva
 tisztán tudományos mennyiségint kutatásokon, **Orlicó Rudolf,** mennyiségint író és tanár Berlin (Wilhelmstrasse) most **Stülerstrasse 8** - lotto-utastásai, min- den lotto-játékosnak valóban ajánlhatatnak. Az elert eredmények öpenéggel meglepők. Isten tartsa meg ötet! mert enyém egy 3971
terno 4800 frttal.
 Csaldalom meg van mentve.
Laibach. Reissenberger Alajos.
 (Alakrás jegyzőleg hitelesítve.)

4106
Temesváry Móricz
 cipő-gyára Budapest, király-utca 2. sz. Br. örm. féle hát.
 Hölgyeknek:
 Valódi török szoflapapucsek 1.20
 Eberlasting v. bőr házi cipő, kis és nagy csokrokkal . . . 1.70
 Eberlasting vagy bőr húzó to- pánka, magas vágású, roc- coco-sarkkal, a legfinomab- ban kiálltva 3.-
 Topánka chagrira-bőrből, jól munkálva 3.00
 Ugyanaz díszített lakk-orrál 3.90
 Topánka szon-lakk mainci bőrből glacié-vagy chagrira- bőr-esztiből, igen finom tűzés- munkával 4.60
 Csémsa fénymázos, chagrira- vagy bagaria-bőrből, rancz- cal és csavart kettős talppal 8.80
 Megrendelések utánvétel vagy az összeg beküldése mellett a legjob- ban teljesíttetnek. Nem törző árnyak készséggel készíttetnek. Széles és árjapótlék kívánatra küldetnek.

Martiny F. H. és Fia
 Budapest, IV., váci-utca 17.
 ajánlják jól felszerelt saját készítményű rak- 4102 tárukat.
Arjegyzékek kívánatra ingyen — bérmentve szállítatnak.

Tisztelt vevőimhez!
 A karácsonyi ünnepek s az újév közeledtével bátor- kodom az e célra dusan felszerelt **arany- s ékszer-raktáromat** a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlani, különös gond- dal lévén arra, hogy az ajándéokra szánt s nagy választék- ban levő tárgyak, különösen pedig **valódi svajeci nagy órarakatórom,** melyért kezeségg vállalattatik, ugy szépségük mint jutányosságuknál fogva a várakozásnak megfeleljenek. **Vidéki megrendeléseknél** kiválóan a megrendelő akaratát tartom szem előtt s csakis a megrendelt tárgyakat küldöm el, s meg nem felelőket készséggel kicserélek. **Arjegyzék kívánatra bérmentesen küldetik be!**
 4124 Kitéző tisztelettel **Benedek Gábor.**
 Budapest-en, hatvani-utca (az újvilág-utczával szemben).

A legjobb és legolcsóbb szórakozást a közelgő hosszú tél estékére **Frank L.,** előbb **Lampel Róbert**
kölcsönkönyvtára
 Budapest-en, Harminczad-utca nyújtja.
 Legolcsóbb társas előfizetés. 3106

Karácsonyi ajándékokul,
 igen díszes és divatos pongyolafejékek, gallér- és készelők, fej- és nyakcsokrok, fűnkus, csipke és se- lyem-nyakkötők és több ilyenmű női pipe-re tárgya- kat, jutányos árakon ajánl 4107
SZILÁDY BÉLA,
 Budapest, IV. ker., kigyó-utca 2-ik szám.

Minden régi köhögés ellen,
 mellfájdalmak, sok évi rekedtség, torokbajok, a tüdő nyálkásodása ellen a több orvos által megpróbat 4064
fehér mellszörp,
 oly gyógyszer, mely még soha sem használtott a legkilégítőbb ered- meny előidéése nélkül. Ezen szörp már az első használatnál feltűnőleg jótékonyan hat, sőt a **görös és hög-hurtnál** elősegíti a nyelés és megrekedő nyálka kiköhögését, azonnal enyhíti a gége ingerlékenységét és rövid idő sutt eltávolít minden, ha mé: oly heves, sőt magát a legveszélyeseb szárazbetegségi köhögést, és a verhányást is.
 ára 1 egész liternek 2.50, egy fél liternek 1.50, egy szezd liternek 90 kr.
 (Csomagolja literenként 20 kr-al több.)
Mayer G. A. W., Breslauban.
 Főraktár Budapest-en: **Török József** gyógyszerész úrnál, király-utca 7. sz.

Feltűnő olcsó árakon!
 Legujabb divatu férfi- és női-nyakkendők, mindennemű uri fehérneműk, alsó ingek és nadrágok, harisnyák, zseb- beltek, kesztyűk, színházi kendők, Entrées, Cachenez, Illatszerek, és különlegességek aprókasságokban — ajánlja **LATZKOVITS A.** 4104
 Budapest, váci-utca 18. Nemzeti szálloda épületében.

WALSER FERENCZ
 első magyar gép- és tűzoltószer-gyár, harang- és érezöntődeje, ajánlja szabadalmozott új szerkeztű feoszakendők, tűzoltó-egyletek legénységű felszereléseit, vállalkozik kutak, szivattyuk és harangok készítésére, **jótállás mellett a legjutányosabb árakon.**
 Különös figyelmébe ajánlja a nagyérdemű gardaközönségnek, saját- készítményű és transatlantia szivattyus kutait és gyarának vízvezetékek teljes felszerelhetősére nagy figyelemmel külön felállított vizműtészeti osz- tályát. 3220
Mintaszerezések, képes árlapok, kívánatra rendelkezésre állanak.
 Eléktelep Erdély és Románia részére: **Kolozsvárt, belsömonostor-utca.**
 Minden eddigi világtárlaton, haladás, józólés és versenyezősegeort, első díjakkal jutalmazva.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** együtt: / egész évre - 12 frt / félévre - 6 * Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG**: / egész évre - 12 frt / félévre - 6 * Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK**: / egész évre - 6 frt / félévre - 3 *

50. szám. — 1877. Budapest, december 16. **XXIV. évfolyam.**

OLTEANU JÁNOS.
 (1839—1877.)

HAZÁNK nem magyar ajku s nemzeti- ségű lakosai közt minden időben találkoztak, kik a fajszertetet a haza- szeretettel párosítva, ép oly hivei voltak szerosabb értelemben vett nemzetiségök- nek, mint a közös hazának. Mióta a nem- zetiségi mozgalmak felszínre kerültek, kétszerez érdem ez. A rajongók azt hiszik, a kettőt egyesenit sem lehet, s az erényt a hazaellenes túlzásban keresik, s a hű hazafit — ki szerintök *nemzetéhez* hűtelen lett, renegátunk tekintik. Hála égnek van- nak, a kiket e balfelfogás nem tántorit meg, s kik meg vannak győződve, hogy fajuknak is azzal használhatnak legtöbbet, ha azt a haza és alkotmány közös javára vezetik.

Ezek közé tartozott a görög katolikus románság közelebb elhunyt kiténő férfiá, **Olteanu János** nagyváradi püspök, ki, bár élete delén végtől kité az élők sorából, máris eleget tett arra, hogy neve a haza leghűbb fiai között emlegettesék s nem- zetebelieinek példányul szolgáljon a haza- sítságban.

OLTEANU (olv. Oltyán) János 1839. karácsony napján született, Szintestyen, Krassó vármegyében, hol apja akkoriban községi jegyző, később Lugoson gör. kath. tanító volt. Elemi iskoláit Araviczán kezdte és Lugoson végezte, hol már kiténővé te- hetsége és szorgalma, apja öt Balázsfal- vára vitte, a görög katolikusok (vagy mint akkoriban inkább nevezték) a görög- egyesültek gymnasiumába. Akkoriban még nem levén meg a lugosi püspökség, Krassó- megye is az erdélyi (ugynevezett fogarasi, de tulajdonképp Balázsfalvi) gör. egy. pü- spökséghez tartozott, melynek Balázsfalván, a kikülföldönti kis városkában volt gymna- siuma. Itt a fiu testi és lelki jelességei még jobban kiténővé, nagy jövőt jósoltak neki, s a papi pályán igérvén előmenetelt ma- gának, theologiai tanfolyamra a bécsi szent Borbála-kollegiumba ment, hol 21 éves korában, 1860-ban már el is végezte a theológiát. Eközben felállítatván a lugosi püspökség, Olteanu mint püspöki levél-

tárnok, utóbb titkár alkalmaztatott s püspö- kének Dobra Sándornak csakhamar ked- venczévé levén, gyorsan emelkedett lépés- ről lépésre; többi közt pápai kamarássá is lett. 1870-ben jun. 25-én a király által lugosi püspökké nevezetett ki s okt. 15-én a pápa által prekonizáltatván, december 18-án Nagy-Váradon fel is szenteltetett; s így még nem töltötte be egészen a 31 évet, mikor már felszentelt püspök volt, a mi a legkritikább esetek egyike. A ki ek- kor látta a deli, magas termetű, széles

vállu, élettéljes, komoly mosolyu, szénfé- kete hajú és szakállu, izzó szemű, szép férfit, festői öltözetében: önkénytelen varázstól megkapva állott meg szemlé- tében. Ehhez járult hangjának érce, be- szédének s egész modorának megnyerő s mindamelllett tiszteletet parancsoló volta, mely soha sem tévesztette el hatását, akár a magán érintkezésben, akár a tömegek előtt. S ő e hatást fel is tudta használni; erélyének és eszélyének, parancsoló és megnyerő egyéniségének köszönhető, hogy

OLTEANU JÁNOS.